Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 20 גראָשען

הײַנט 8 זײַטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 152	Łódź, Wtorek 3 lipca 1929	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז מיטוואָך, כד סיון תרפ״ט	נר. 152

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

ענטוואַפּנונג, סאָוו.-רוסלאַנד און דייטשלאַנד

הויפּט-מאָמענטען פון דער ענגלישער אויסערליכער פּאָליטיק, וואָס זענען בעריהרט געוואָרען אין דער ענגלישער טראָן-רעדע

נעכטיגע פייערליכע ערעפענונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 2 (אַטע) היינט איז פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט. צוליב דעם, וואָס דער קעניג האָט זיך געפיהלט שוואַך, האָט די טראָהן-רעדע פאָרגעלייענט דער לאָרד-קאַנצלער.

אַרומרעדענדיג די פּאָליטישע לאַגע ווערט אין דער טראָהן-רעדע געזאָגט צווישען אַנד., אַז פון אונאָפּהענגיגע עקספּערטען איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ פּלאַן ווי אַזוי צו רעגולירען די דייטשע רעפּאַראַציע-פראַגע. דער דאָזיגער פּלאַן וועט בעטראַכט ווערען אויף אַ ספּעציעלער קאָנפערענץ פון די פעראינטערעסירטע רעגירונגען. דאָס רעגירען די רעפּאַראַציע-פראַגע וועט געבען די אָקופּאַציע-מלוכה די מעגליכקייט אָנצוהויבען די עוואַקואַציע פון אויבער-רהיין.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די אונטערהאַנדלונגען וועגען דער ענגליש-אַמעריקאַנישער ים-ענטוואָפּנונג ווערט אין דער טראָהן-רעדע אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז עס זאָל באַלד מעגליך ווערען אַ פערקלענערונג פון די בעוואָפנונגען אין דער גאַנצער וועלט.

מיין רעגירונג איז אין דער מיינונג, ווערט אין דער טראָהן-רעדע ווייטער געזאָגט, אַז עס איז נעקומען די צייט, ווען די נאַציאָנאַלע קאָנפליקטען דאַרפען ערלעדיגט ווערען נאָר דורך אַ שידס-געריכט. אין שייכות דערמיט ווערען איצט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען צווישען דער ענגלישער רעגירונג און די רעגירונגען פון אינדיען און די דאָמיניענס וועגען צוטרעטען צו דעם אינטערנאַציאָנאַלען שידס-געריכט אין האַאַג.

צום סוף ווערט אין דער טראָהן-רעדע געזאָגט, אַז עס ווערען איצט אויסגעפאָרשט די בעדינגונגען, אונטער וועלכען עס וועלען ווידער קענען אויפגענומען ווערען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען מיט סאָוויעט-רוסלאַנד.

וועגען דער אינערליכער פּאָליטיק ווערט אין דער טראָהן-רעדע געזאָגט, אַז קודם כל וועט די אויפגאַבע פון דער רעגירונג זיין דאָס בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט, פערבעסערען די בעדינגונגען פאַר דער לאַנדווירטשאַפט, דאָס רעאָרגאַניזירען די קוילען-אינדוסטריע. עס וועלען געזוכט ווערען מיטלען ווי אַזוי צו פערבעסערען דעם אָפּזאַץ פון די ענגלישע אייזען, שטאָהל, און ביינוועל-אינדוסטריע אין דער גאַנצער וועלט.

דאָס ענגלישע מיליטער פערלאָזט דאָס אָקופּירטע רהיין-געביט

לאָנדאָן, 2 (ספּ. טעל.) פון הויפּט-קוואַרטיר פון ענגלישען אָקופּאַציע-מיליטער אין וויסבאַדען מעלדעט מען, אַז ס'קומען פאַר אונטערהאַנדלונגען מיט'ן ענגלישען קריגס-מיניסטעריום וועגען אָפּרוימען דאָס רהיין-געביט. דאָס ענגלישע קריגס-מיניסטעריום וויל דערביי, אַז דאָס אָפּרוימען זאָל פאָרקומען אין אַמשנעלסטען און מיט איין מאָל. דאָס הויפּט-קוואַרטיר אָבער האַלט, אַז דאָס איז טעכניש נישט מעגליך און דעריבער דאַרף די אָפּרוימונג פאָרקומען בהדרגה.

בערלין, 2 (אַ. וו.) די דייטשע פּרעסע רעדט אַרום אין אַ טרומפיהרענדען טאָן דעם פאַקט וועגען דער נאָהענטער, פלומרשטער עוואַקואַציע פון אויבער-רהיין. די צייטונגען מעלדען, אַז ענגלאַנד האָט בערעה צוריקצוציהען איהר מיליטער שוין אין דער נאָהענטסטער צייט און דעריבער זענען שוין אָפּגערופען געוואָרען די מאַנעוורעס פון ענגלישען אָקופּאַציע-מיליטער. לויט ווי עס מעלדעט די „קעלנישע צייטונג" וועט דער קאָפּלעניצער שטח עוואַקואירט ווערען נאָך פאַר דעם 1. סעפּטעמבער.

די דייטשען ערוואַרטען, אַז די דיפּלאָמאַטישע קאָנפערענץ וועט ענטגילטיג בעשטימען דעם פּראָגראַם פון דער עוואַקואַציע פון אויבער-רהיין.

א לופט-פליה

טשיקאַגאָ—בערלין—וואַרשאַ

טשיקאַגאָ, 2 (ספּ. טעל.) אין דעם קומענדיגען שבת פליהט אָפּ פון טשיקאַגאָ אַ גרויסער הידראָפּלאַן, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען דורך דער צייטונג „טשיקאַגאָ טריבון". איבער די פעראייניגטע שטאַטען און קאַנאַדאַ וועט דער הידראָפּלאַן פליהען איבער אויסלאַנד און אַדורכפליהענדיג דעם אָקעאַן זיך אַראָפּלאָזען אין רעקיאַוויק. פון דאָרט וועט ער ווייטער פליהען קיין בערלין, וואו ער ווערט ערוואַרט. דינסטאָג און מיטוואָך וועט ער פערענדיגען דעם פליה אויף דעם מאָקאָטאָווער פליה-פּלאַץ אין וואַרשאַ.

דער פליה האָט אין אַמעריקאַ אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע. אין דעם פליה בעטייליגט זיך אויך דער רעדאַקטאָר פון „טשיקאַגאָ טריבון" אַ.אַ.וו.

איוויע האט מען אונטערגעצונדען

די אויפגערעגטע בעפעלקערונג האט געוואָלט לינטשען דעם שולדיגען. דער אונטערצינדער זיצט שוין אין תפיסה

ווילנאָ, 2 יולי (דורכ'ן טעלעפאָן) די אויספאָרשונג וועגען דער שרפה אין איוויע האָט געבראַכט צו סענסאַציאָנעלע ענטדעקונגען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די שרפה האָט זיך אָנגעהויבען אינ'ם בראָנפען-סקלאַד פון מאוריצי קאָפּעלס, וועלכער האָט אַסעקורירט זיין סקלאַד אויף 11 טויזענד זל., איהם בייצייטענס אויסגעליידיגט און אונטערגעצונדען, כדי צו בעקומען די אַסעקוראַציע-פּרעמיע. פון דעם דאָזיגען סקלאַד האָט זיך דאָס פייער פערשפּרייט איבער דער גאַנצער שטאָט. ווען מען איז געוואויר געוואָרען וועגען דער דאָזיגער ענטדעקונג האָט דער אויפגערייצטער המון קאָפּעלס'ן געוואָלט לינטשען. די פּאָליציי האָט איהם אַרעסטירט און דערמיט איהם אָפּגעראַטעוועט פון דעם צאָרן פון די אומגליקליכע, וועלכע האָבען איבער זיין פערברעכערישער טהאַט פערלוירען זייער גאַנץ האָב-און-גוטס.

ד״ר י. פּיוועלעוויטש
מעד.
צוריקגעקעהרט
19 צעגעלניאַנאַ 19.
טעלעפאָן 17.61.
8211

וויכטיג נייעס פאַר די איינוואוינער פון דער נאַוואָמיעסקאַ גאַס און אומגעגענד!

דער בעוואוסטער כשר'ער רעסטאָראַן

י. רייכמאַן, 28 נאַוואָמיעסקאַ 28 טעל. 45-97

גיט אַרויס צום איצטיגען זומער-סעזאָן

געשמאַקע און געזונדע מיטאָגן פון 2.25 זל. און

צו אָווענדברויטען גיב איך אַרויס מעגליך וועמפּלעך מיט קישקע, טשולענט, גולאַש, גראָשלעך א. אַ. וו.

דער בופעט איז פערזעהען מיט די בעסטע פרישסטע צובייסען.

אָריגינעלער אָקאָטשימער ביער אויפ'ן אָרט.

שנעלע און סאָלידע בעדינונג.

אויפפאָדערונג!

דערמיט פאָדער איך אויף דעם ה'

וואָלקאָוויטש, לוטאָמירסקאַ-גאַס 3

(28. קאַנ. שיסער-פּולק), אַז ער זאָל אין פערלויף פון 24 שעה זיך אויסמעלדען פון דער קראַנקען-קאַסע, וואָס ער האָט עס געטאָן דורך מיין זשוויאַדעטשעניע. אין געגענפאַל, בין איך נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר די פאָלגען.

8148 דער הויזווירט.

— Dr. —

M. Wejnberg

(נערוועז קראַנקהייטען)

צוריקגעקעהרט

זשעראָמסקי 25

נעהמט אָן פון 6–8 אָוו.

אין דער לעטשניצע זדראָוויע נאַוואָמיעסקאַ 3 פון 1–2 נאָכמיטאָג.

Dr. med.

L. Pikielny

אָרציאַ

ספּעציעל ארצט פאַר ניר־ בלאָזען-און הארן - קראַנק

NAWROTS

tel. 19-90

עמפּפאַנגט פון 4–7 אָוו.

נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie"

נאַוואָמיעסקאַ 3 פון $12^1/_2$ ביז 2 זייגער נאָכמ.

Dr. med.

H. LAJCHTER

צאָהן-כירורג

דאָקטאָר-, מויל-, גומען- און האַלז-קראַנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od $1^1/_2$—5 po pol. 4464

מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 5. יולי ד. י., 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג, צו דער ערשטער שמערצליכער יאָהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען מאַן און פאָטער

צבי הירש באַרוכין נ״ע

וועט אָפּגעריכט ווערען אַ הזכרה אויפ'ן בית-החיים און גלייכצייטיג וועט געשטעלט ווערען אַ מצבה, צו וועלכער אַלע פריינד, פערוואַנדטע און בעקאַנטע ווערען געבעטען צו קומען.

6818

די פאַמיליע.

We wtorek, dnia 2 lipca r. b. zmarł w Warszawie po długich i ciężkich cierpieniach nasz najukochańszy mąż, ojciec, brat i szwagier

B. P.

MAURYCY TYBER

przeżywszy lat 40.

Wyprowadzenie drogich nam zwłok, odbędzie się w Warszawie w środę dn. 3 lipca r. b. o godz. 2-giej popoł. z domu przedpogrzebowego, o czem zawiadamia w nieutulonym żalu

8147 Stroskana Rodzina.

דעם חבר מיטעק און דער פאַמיליע מעללער צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער

פאָטער

דריקט אויס אויפריכטיגען מיטגעפיהל

מ. אַלטמאַן.

פּאָליטיק־שטילשטאַנד אין וואַרשאַ

אָפּקלאַנגען פֿון טשעכאָוויטש־פּראָצעס — געהיימע בעראַטונג פֿון לינקע סיים־קלובען — ווײַטערע טשעכאָוויטש־אַקציע אָפּגעלעגט אויף סעפּטעמבער — וואַקאַציעס אין די רעגירונגס־קרײַזען

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נאָך די „הייסע טעג" פֿון טשעכאָוויטש־פּראָצעס, איז אין די וואַרשאָווער פּאָליטישע קרײַזען געוואָרען קיהלער.

די לינקע גרופּירונגען האָבען אָפּגעהאַלטען אַ געהיימע בעראַטונג און באַשלאָסען פֿאָרטצוזעצען די טשעכאָוויטש־אַקציע אין סיים ערשט אין אָנהויב סעפּטעמבער.

אין אויגוסט וועלען די לינקע גרופּירונגען איבערגעבען דעם מלוכה־פּרעזידענט אַ בקשה, אַז דער סיים זאָל אויפסנייע באַטראַכטען דעם ענין־טשעכאָוויטש.

אין די רעגירונגס־קרײַזען הויבען זיך שוין אָן די וואַקאַציעס.

דעפּ. ליבערמאַן בעוואַכט

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש) דעפּ. ליבערמאַן געהט אין גאַס אונטער אַ וואַך פֿון זײַנע חברים. אויך זײַן דירה ווערט בעוואַכט.

דער העפטיגער וואהל־קאַמף אין ארץ־ישראל

צום 16־טען ציוניסטישען קאָנגרעס. 10 וואהל־ליסטעס

ירושלים, (י.ט.א.) אין גאַנצען לאַנד ווערט געפיהרט אַ העפטיגער וואהל־קאַמף צום פֿאָרשטעהענדען ציוניסטישען קאָנגרעס. עס זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען 10 קאַנדידאַטען־ליסטעס. די פֿעראייניגטע אַרבייטער־פּאַרטייען האָבען אַרויסגעלאָזט אַ וואהל־ליסטע מיט 30 קאַנדידאַטען, די אַלגעמיינע ציוניסטען מיט 17, די נאַציאָנאַליסטען — 14, דעמאָקראַטען — 14, מזרחי — 12, רעוויזיאָניסטען — 12, מזרחי־הצעיר — 11, תימנער יודען — 5, תימנער־אַרבייטער 4, האַנדווערקער — 3. דאָס געזאַמטע ארץ־ישראל־יודענטום האָט דאָס רעכט צו וועהלען צום קאָנגרעס 30 דעלעגאַטען. אויף יעדע 1500 שקל־צאָהלער ווערט געוועהלט איין דעלעגאַט.

דער בודזשעט פֿון דער בודאַפּעשטער יודישער קהלה

בודאַפּעשט (יט"אַ) די טעג איז פֿאָרגעקומען די גענעראַל־פֿערזאַמלונג פֿון דער רעפּרעזענטאַנץ פֿון דער היגער יודישער קהלה. פֿונ'ם בעריכט, וואָס איז פֿאָרגעלעגט געוואָרען איז געווען צוזעהען, אַז אין פֿאַרגאַנגענעם יאָהר האָט די קהלה געהאַט הכנסות אויף 4,073,399 פּענגאָ, און הוצאות אין דער הויך פֿון 4,130,795. נישט קוקענדיג אויף דעם דעפיציט, האָט די קהלה־פֿערוואַלטונג בעשלאָסען פֿאָרצוזעצען די אָנגעהויבענע אַרבייטען ביים בויען דאָס יודישע שפּיטאָל און צו פֿערענדיגען דעם בנין פֿון גימנאַזיום פֿאַר יונגלעך.

וואהל = צוזאַמענפֿאָהר אין פּוילען

צום ראַט פֿון דער פֿערברייטערטער יודישער אַגענץ

דער צוזאַמענפֿאָהר, וואָס דאַרף אויסוועהלען פֿערטרעטער פֿונ'ם פּוילישען יודענטום אינ'ם נישט־ציוניסטישען טייל פֿונ'ם ראַט פֿון דער יודישער אַגענץ, קומט פֿאָר — ווי בעוואוסט — אין וואַרשאָ, זונטאָג, 7־טען יולי, אין די זאַלען פֿונ'ם וואַרשאָווער שטאָט־ראַט. דער אָרגאַניזיר־קאָמיטעט, וואָס רופֿט צונויף דעם צוזאַמענפֿאָהר, בעקומט כסדר פֿיל בריף פֿון פֿערשידענע שטעדט, וועלכע בעווייזען די גרויסע פֿעראינטערעסירונג מיט'ן צוזאַמענפֿאָהר מצד די ברייטסטע שיכטען פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג אין פּוילען.

חוץ דעם פֿערשפּראָכענעם רעפֿעראַט, וואָס וועט געהאַלטען ווערען דורכ'ן מיטגליד פֿון דער עקזעקוטיווע פֿון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, קאָלאָנעל ה. קיש, איז צו ערוואַרטען אויך די בעטייליגונג פֿון אַ פֿאָרשטעהער פֿון דער דעלעגאַציע מצד דעם דייטשען יודענטום צום ראַט פֿון דער יודישער אַגענץ, וועלכע איז אויסגעוועהלט געוואָרען אויף אַ פּראָ־פּאַלעסטינאַ־קאָנפֿערענץ פֿון די דייטשע יודען דעם 26־טען יוני ה. י. אין בערלין.

די טעג ערשיינט פֿון דרוק אַ ספּעציעלע בראָשור, אַרויסגעגעבען דורכ'ן אָרגאַניזיר־קאָמיטעט אין פּוילען פֿאַר די ענינים פֿון דער פֿערברייטערטער יודישער אַגענץ, וועלכע וועט ענטהאַלטען אַ רייכען און העכסט־אינטערעסאַנטען מאַטעריאַל, וואָס שפּיגעלט אָפּ דעם גאַנצען אומפֿאַנג פֿון אונטערהאַנדלונגען צווישען דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און די אַמעריקאַנער נישט־ציוניסטען בנוגע דער פֿערברייטערונג פֿון דער יודישער אַגענץ. די דאָזיגע בראָשור איז בעשטימט ספּעציעל פֿאַר דער אינפֿאָרמאַציע פֿון די דעלעגאַטען צום צוזאַמענפֿאָהר.

ענדערונגען אין יוד. קולטוס־געזעץ אין רומעניען

וואָס בעדייטען די ענדערונגען פֿאַר דער יודישער בעפֿעלקערונג. — גרויסע אויפֿרעגונג צווישען דער יודישער בעפֿעלקערונג. — בעשלוס צו פֿיהרען אַ העפֿטיגען קאַמף

בוקאַרעשט. (יט"א) דאָס קולטוס־מיניסטעריום האָט אַריינגעטראָגען אין פּאַרלאַמענט ענדערונגען צום קולטוס־געזעץ פֿון די יודישע קהלות. לויט די געמאַכטע ענדערונגען, ווערט געגעבען די מעגליכקייט צו בילדען אין יעדער שטאָט צוויי און מעהר קהלות, וואָס האָבען נישטאָ קיין היסטאָרישען עבר און בערעכטיגונג. דאָס געזעץ זעהט פֿאָר, אַז די רעגירונג וועט סובווענציאָנירען נאָר איין קהלה אין אַ שטאָט. דאָס פֿערשאַרפֿט נאָך מעהר די לאַגע ווייל די רעגירונג וועט שטענדיג האָבען די מעגליכקייט אויסאיבען אַ דרוק אויף די יודישע קהלות.

אַ בעזונדערס שלעכטען רושם האָט געמאַכט דער פֿאַקט, וואָס קיין שום פֿאָרשטעהער פֿון יודישע אָרגאַניזאַציעס, פֿון יודישע רעליגיע קערפּערשאַפֿט, אויך נישט די פֿאָרשטעהער פֿונ'ם יודישען פּאַרלאַמענטאַרישען קלוב, זענען נישט איינגעלאַדען געוואָרען אַרויסצואָגען זייער מיינונג וועגען די ענדערונגען אינ'ם קהלות־געזעץ.

די „אוניאָן פֿון די רומענישע יודען" האָט בעשלאָסען זיך צו ווענדען צום קהלות־פֿערבאַנד פֿון אַלט־רומעניע וועגען צונויפֿרופֿען אַ קאָנגרעס פֿון אַלע קהלות, כּדי אָנהויבען צוזאַמען מיט אַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס אַ געמיינזאַמען קאַמף געגען דעם נייעם קהלות־געזעץ. די עקזעקוטיווע פֿונ'ם קהלות־פֿערבאַנד האָט בעשלאָסען צונויפֿצורופֿען אַן אויסעראָרדענטליכען קאָנגרעס פֿון די קהלות אין קאָנטאַקט מיט'ן יודישען פּאַרלאַמענטאַרישען קלוב און יודען, מיטגלידער פֿון דער נאַציאָנאַל־צאַראַניסטישער פּאַרטיי.

דער קהלה־טוער צוזאַמען מיט'ן ועד הרבנים האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע אין וועלכער עס ווערט פּראָטעסטירט געגען די געזעץ־ענדערונגען פֿונ'ם יודישען קולט, וואָס זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען אָהן דער הסכמה און קאָנסולטירונג פֿון יודישע פֿאָרשטעהער.

אַ דעלעגאַציע פֿון אַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס פֿונ'ם לאַנד, מיטגלידער פֿונ'ם יודישען „נאַציאָנאַלען קלוב און די יודישע פּאַרלאַמענטאַריער. דר. נעמיראָווער און דר. פֿילדערמאַן האָט זיך פֿאָרגעשטעלט דעם פּרעמיער־מיניסטער מאַניו און איהם איבערגעגעבען וועגען די שווערע פֿאָלגען, וואָס עס וועלען האָבען די געזעץ־ענדערונגען.

די יודישע בעפֿעלקערונג האָפֿט, אַז די רעגירונג וועט צוריקציהען דאָס געזעץ. אין געגענטייל וועלען די יודישע פּאַרלאַמענטאַריער אָנהויבען אַ שווערען פּאַרלאַמענטאַרישען קאַמף.

אַ נייע יודיש־דייטשע צייטונג אין בוקאָווינע

טשערנאָוויץ. (י.ט.אַ.) דאָ האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען אַ נייע יודיש־דייטשע וואָכענבלאַט אונטער'ן נאָמען „בוקאָווינער פֿאָלקס־צייטונג", אָרגאַן פֿון דער „אוניאָן פֿון די רומענישע יודען", בראש פֿון וועלכער עס שטעהט ד"ר פֿילדערמאַן. די „אוניאָן פֿון די רומענישע יודען", וועלכע איז ביז־איצט געווען טעטיג בלויז אין אַלט־רומעניען, האָט איצט אָנגעהויבען אַ טעטיגקייט אויך אין בוקאָווינאַ, און געגרינדעט אין טשערנאָוויץ אַן'אָפּטיילונג פֿון דער „אוניאָן".

פּראָפֿ. פּלאַנק עהרט פּראָפֿ. איינשטיין

בערלין, (י.ט.א.) עס איז פֿאָרגעקומען אַ געמיינזאַמע זיצונג פֿון דער בערלינער פֿיזיקער־געזעלשאַפֿט און דער דייטשער געזעלשאַפֿט פֿאַר טעכנישער מוזיק, אויף וועלכער עס איז געפייערט געוואָרען דער דאָקטאָר־יובּילעאום פֿון דעם גרויסען דייטשען פֿיזיקער, פּראָפֿ. פּלאַנק, בעקאַנטער שעפֿער פֿון דער קוואַנטען־טעאָריע. פּראָפֿ. קאָהנע פֿאָרזיצער פֿון דער דייטשער פֿיזיקער־געזעלשאַפֿט האָט איבערגעגעבען דעם יובּילאַר דעם ערשטען עקזעמפּלאַר פֿון דעם פֿאַר־אַ־יאָהרען דורך די דייטשע פֿיזיקער געשאַפֿענעם פּלאַנק־מעדאַל פֿאַר פֿאָרטשריט אויפ'ן געביט פֿון טעאָרעטישער פֿיזיק און איהם פֿאָרגעלעגט, אַז דעם צווייטען מעדאַל זאָל ער אַליין פֿערטיילען.

פּראָפֿ. פּלאַנק האָט דעם צווייטען מעדאַל איבערגעגעבען פּראָפֿ. איינשטיין, וועלכער האָט אויסגעאיכט אַנ'ענטשידענעם איינפֿלוס אויף דער קוואַנטען־טעאָריע. פּראָפֿ. איינשטיין האָט מיט ריהרענדע ווערטער אָנגענומען דעם מעדאַל.

אַמעריקאַנער ראַבּי רייט אויף אַ פֿערד, פֿאַלט אַראָפּ און ווערט דער'הרגעט

ניו־יאָרק, (י.ט.א.) מיט דעם ראַבּי לואי א. מישקינד פֿון בית־אמת־טעמפּעל אין ווילמינגטאָן איז געשעהען אַ טראַגישער צופֿאַל. דער ראַבּי האָט געריטען אויף אַ פֿערד. פּלוצים האָט זיך דער פֿערד געלאָזען אין גאַלאָפּ, דער ראַבּי האָט פֿערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און אַראָפּפֿאַלענדיג פֿון פֿערד איז ער געוואָרען שווער פֿערוואונדעט. אין אייניגע טעג אַרום איז ער געשטאָרבען פֿון די בעקומענע וואונדען.

די א"י־פֿראַגע אויף דער 15־טער סעסיע פֿון דער שטענדיגער מאַנדאַט־קאָמיסיע

גענף. (יט"א)

דער בעריכט וועגען ארץ־ישראל וועט בעהאַנדעלט ווערען דורך דער מאַנדאַט־קאָמיסיע ביים פֿעלקער־בונד. ווי עס דערוויסט זיך דער יט"א־קאָרעספּאָנדענט, דעם 5 און 6־טען יולי. די 15־טע סעסיע פֿון דער שטענדיגער מאַנדאַט־קאָמיסיע פֿון פֿעלקער־בונד האָט זיך געעפֿענט דעם 1־טען יולי און וועט דויערען אייניגע וואָכען. צווישען די פֿערשידענע פֿראַגען, וועלכע דאַרפֿען בעהאַנדעלט ווערען, איז אויך פֿערהאַן די פֿערוואַלטונג פֿון ארץ־ישראל פֿאַר'ן יאָהר 1928. ד יארץ־ישראל־רעגירונג האָט שוין צוגעשיקט דער מאַנדאַט־קאָמיסיע אַנ'אויספֿיהרליכען בעריכט וועגען דער אַדמיניסטראַציע פֿון לאַנד פֿאַר'ן פֿערגאַנגענעם יאָהר און, ווי בעקאַנט, וועט הייאָהר דער נציב־העליון פֿון ארץ־ישראל סער רזשאָן טשענסעלאָר פּערזענליך פֿערטרעטען די בריטישע רעגירונג בשעת דער בעהאַנדלונג פֿון בעריכט. די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אַלס די „דזשואיש איידזשענסי" האָט, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, אויך צוגעשיקט דער מאַנדאַט־קאָמיסיע איהר בעריכט וועגען די ציוניסטישע טעטיגקייט אין לאַנד אינ'ם יאָהר 1928.

אויף דער טאָג־אָרדנונג פֿון דער איצטיגער סעסיע פֿיגורירען אויך די פּעטיציעס פֿון מרכז פֿון „אגודת ישראל" און פֿון „ועד העיר האשכנזי" אין ירושלים פֿון 1 יאַנואר און 29־טען אַפּריל 1928 געגען דעם געזעץ פֿון כנסת ישראל. די דאָזיגע פּעטיציעס האָבען געזאָלט אייגענטליך בעהאַנדעלט ווערען צוערשט אויף דער סעסיע פֿון יוני 1928 און דאַן אויף דער אָקטאָבער־סעסיע, נאָר ביידע מאָל איז די בעהאַנדלונג אָפּגעלעגט געוואָרען לויט דער בקשה פֿון די פּעטענטען גופֿא. ווי דער יט"א־קאָרעספּאָנדענט דערוויסט זיך, איז פֿון איצט אין פֿעלקער־בונד־סעקרעטאַריאַט אַ בקשה וועגען אַ נייעם אָפּלעגען נישט דערהאַלטען געוואָרען.

הייניגעס יאָהר איז דאָס זעקסטע מאָל, ווי די מאַנדאַט־קאָמיסיע בעשעפֿטיגט זיך מיט דער בעהאַנדלונג פֿון די יעהרליכע בעריכטען פֿון דער ארץ־ישראל־רעגירונג וועגען דער פֿערוואַלטונג פֿון לאַנד. עס איז דאָס צווייטע מאָל, וואָס דער נציב־העליון פּערזענליך וועט ערשיינען פֿאַר דער קאָמיסיע, כּדי צו געבען מינדליכע הוספֿה־ידיעות וועגען דער לאַגע. ווי בעקאַנט, האָט הערבערט סעמיועל זיך בעטייליגט אין דער נאָוועמבער־סעסיע אין יאָהר 1924.

אַ חוץ דעם בעריכט וועגען דער פֿערוואַלטונג פֿון ארץ־ישראל פֿאַר'ן יאָהר 1928 געפֿינען זיך אויך אויף דעם טאָג־אָרדנונג פֿון דער 15־טער סעסיע בעריכטען וועגען דער אַדמיניסטראַציע פֿון פֿאָלגענדע מאַנדאַט־לענדער: סיריען און לבנון, קאַמערון (פֿראַנצויזישער מאַנדאַט) טאָגאָ (פֿראַנצויזישער מאַנדאַט), שאַנגאַניאַקאַ, נייע גווינעאַ, באַרו און מזרח־דרום־אַפֿריקאַ.

די מאַנדאַט־קאָמיסיע וועט אויך בעהאַנדלען די אַלגעמיינע פֿראַגען ווי צ. ב. די עקאָנאָמישע גלייכהייט, פּראָבלעמען פֿון הגירה, וועגען דער בעהאַנדלונג פֿון די אָנגעהעריגע פֿון די מאַנדאַט־לענדער און פֿון זייערע פּראָדוקטען און סחורות דורך די פֿערשידענע מדינות, מיטגלידער פֿון פֿעלקער־בונד א. א. וו. בנוגע דער עקאָנאָמישער גלייכהייט וועט די קאָמיסיע פֿאָרזעצען איהר סטודיען וועגען דעם איינקויף פֿון מאַטעריאַלען פֿאַר די אַדמיניסטראַציעס פֿון די מאַנדאַט־לענדער און פֿאַר די עפֿענטליכע אַרבייטען, וועלכע ווערען דאָרט דורכגעפֿיהרט. אַ פֿראַגע, וועלכע האָט אַ גרויסע בעדייטונג אין צוזאַמענהאַנג מיט גרויסע עפֿענטליכע אַרבייטען, וואָס וועלען אונטערגענומען ווערען ביים בוי פֿון חיפֿה'ער האַפֿען.

פֿון גרויסער וויכטיגקייט פֿאַר דער ווירטשאַפֿטליכער ענטוויקלונג פֿון די מאַנדאַט־לענדער איז די פֿראַגע וועגען דער בעהאַנדלונג פֿון די פּראָדוקטען און סחורות, וועלכע שטאַמען פֿון זיי, דורך די מדינות מיטגלידער פֿון פֿעלקער־בונד, דער פֿרינציפּ פֿון „אָפֿענע טיהרען" נעמט צו ביי די מאַנדאַט־לענדער יעדע מעגליכקייט צו פֿיהרען אַן'אייגענע צאָל־פּאָליטיק כּלפּי די מדינות, בעת זיי געניסען נישט אין דער זעלבער צייט פֿון קיין שום רעציפּראָציטעט, די קאָמיסיע איז בעאויפֿטראַגט געוואָרען דורכ'ן ראַט פֿון פֿעלקער־בונד צושטעלען וועגען דער פֿראַגע אַנ'אויספֿיהרליכען בעריכט.

אַרויסטרעטונגען פֿון די רעאַקציאָנערע סטודענטען אין מינכען

מינכען (י.ט.אַ.) די נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישע סטודענטען האָבען די פֿערגאַנגענע וואָך, לויט דער טראַדיציע, געבראַכט אין אוניווערסיטעט אַ קראַנץ, בעפּוצט מיט האַקענקרייצען, לכבוד די נשמות פֿון די טויטע. צומאָרגענס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אומבעקאַנטע האָבען אָפּגעשניטען פֿון קראַנץ די האַקענקרייצען. די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען האָבען דאַן גענומען בעפֿאַלען די לינק־געשטימטע סטודענטען. צווישען די בעפֿאַלענע האָבען זיך אויך געפֿונען סטודענטקעס. נאָכהער האָבען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען גערופֿען אין אוניווערסיטעט־בנין אַ מיטינג, אויף וועלכען זייערע רעדנער זענען אַרויסגעטרעטען מיט אַנטיסעמיטישע רעדעס. אויף אַנ'אָנקלאַגע ביים רעקטאָראַט פֿון אוניווערסיטעט זענען נישט אָנגענומען געוואָרען קיין שום מיטלען. צומאָרגענס האָט דער בילדונגס מיניסטער אויפֿגענומען אַ דעלעגאַציע פֿון די בעדראָהטע סטודענטען. דער מיניסטער האָט פֿערשפּראָכען אָנצונעמען די שטרענגסטע מיטלען געגען די רוה־שטערער, כּדי נישט דערלאָזען צו עהנליכע געשעהענישען ווי אין ווין".

וווילט איהר!!!
זיך אַסעקורירען אויף לעבען, פֿייער, גנבה, זעהר גוטע בעקוועמע פֿאַר אייך בעדינגונגען.
קלינגט תיכף אָן
טעלעפאָן 12-50
אין דער פֿערזיכערונגס־ביוראָ פֿון
מרדכי חיים רומקאָווסקי
105 קילינסקיעגאָ 105
איהר וועט זאָפֿאָרט בעזוכט ווערען, רציעל און פּינקטליך בעהאַנדעלט ווערען.
פֿערזוימט נישט!!
טיכטיגע אַגענטען קאָנען זיך מעלדען.

אינטערעסאַנטע ענטשיידונגען פון העכסטן געריכט

די ענטשיידונגען פון העכסטן געריכט אין יעדער מלוכה האָבן אַ ריזיגע בעדייטונג און אַ ריזיגן איינפלוס אויפ׳ן גאַנצן עפענטליכן לעבען.

מיר ברענגען דאָ עטליכע ענטשיידונגען פון העכסטן געריכט, וואָס זענען געוואָרען אַרויסגעגעבען אין דער לעצטער צייט.

1) פעריעהרונג־תקופה פון די פּרעטענסיעס מצד די עפענטליכע הייל־אינסטיטוציעס (שפּיטאַל, משוגעים־הויז) בעטרעפט דריי יאָהר. פאַר אַ נישט בעמיטעלטן זוהן, צאָהלט דער פאָטער.

2) דער קויפער, וועלכען די באַנק האָט טראַן דעם, וואָס ער האָט בעקומען פון פערקויפער אַ ווינקולאַציע־בעפעהל, אַרויסגעגעבען די סחורה אָהן געלד, איז פעראַנטוואָרטליך בנוגע דעם פערקויפער צו בעצאָהלען די סומע, סאָלידאַריש מיט דער באַנק.

3) דאָס אַרויסרופען אַ פייער מיט פונקען פון לאָקאָמאָטיוו, וואָס איז נישט געוואָרען פעסטגעשטעלט פון קיין שום עדות, קאָן ווערען בעשטימט אויף גרונד פון אַ פעסטגעשטעלטן אומשטאַנד, וואָס ערלויבען נישט צו האָבן דעריבער קיין שום לאָגישע ספקות.

4) אויב דער לאָקאַטאָר איז רעגיסטרירט אַלס אַרבייטסלאָזער, דאַן קאָן דער תירוץ, אַז ער בעקומט רעגירונגס־אונטערשטיצונג און האָט אַ זייטיגע נישט סטאַבילע און קליינע הכנסה פון וועלכער ער דאַרף אויסהאַלטען אַ צאָהלרייכע פאַמיליע, נישט בעזייטיגען דאָס אָנגענומען פון מאָטיוו, אַז דער ריקשטאַנד פון דירה געלד איז ענטשטאַנען צוליב אַרבייטסלאָזיגקייט אין דעם פאַל האָט דער לאָקאַטאָר נישט געהאַט דעם חוב צו צאָהלען אפילו אַ טייל פון דירה־געלד.

5) אַ וויכטיגער גרונד צו קינדיגען ליגט אין דעם, וואָס עמיצער האָט אָבגעטרעטען דעם צווייטען דאָס רעכט צו גענוסען פון דער גאַנצער וואוינונג.

6) דער פערוואַלטער פון אַ געמיינזאַמער רעאַליטעט, וועלכער איז געוואָרען בעשטימט פון געריכט, קאָן צו יעדער צייט ווערען אָבגערופען דורך די מיטאייגענטימער.

7) דאָס געריכט קאָן נישט צווינגען די צדדים דורכצופיהרען אַ בלוט־פּראָבע, כדי צו בעווייזען די פאָטערשאַפט, און נישט צו קיין שום אָפּעראַציע בכלל.

8) שטייערן האָבן דעם פאָרצוג פאַר דעם ריקשטענדיגען דירה־געלד.

9) אַ מתנה פון פערלאָבטע, מיט׳ן תנאי, אַז זיי וועלען חתונה האָבען, קאָן ווערען אָבגערופען דורכ׳ן מתנה־געבער אין פאַל פון סעפּעראַציע פון פאָר־פאָלק, צוליב דער שולד פון דעם, וואָס האָט די מתנה בעקומען.

10) דאָס איינשרייבן אַ געזעלשאַפט מיט בעשרענקטער האַפטונג אין האַנדעלס־רעגיסטער, איז נישט אָבהענגיג פון אויסקויפען מצד דער געזעלשאַפט אַ פאַטענט פאַר אַ אונטערנעהמונג פון העכערער קאַטעגאָריע.

11) דער אונטערנעהמער, וועלכער האָט פערנאַכלעסיגט צו פערשטענדיגען אין געזעצליכן טערמין די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט וועגען אַ אונגליקספאַל פון אַ אַרבייטער, איז פערזענליך פעראַנטוואָרטליך צו צאָהלען דעם אַרבייטער זיינע פערזיכערונגס־פּרעטענסיעס.

12) דאָס איבערנעהמען פון לאָקאַטאָר די גאַנצע וואוינונג אָהן דער הסכמה פון הויז־בעזיצער, גיט נישט קיין רעכט צו דינגען די וואוינונג.

13) דאָס איבערגעבען אַ בלאַנקאָ־וועקסעל מיט סטעמפעל־אָפּצאָהל אויף אַ סומע, וואָס ער־לויבט נישט אויסצושטעלען דעם וועקסעל אויף אַ העכערע סומע אָהן אַ סטעמפעל־צוצאָהל, איז נישט קיין ערקלערונג וועגען אַ בעשרענקונג פון דער הויך פון דער וועקסעל־פעראַנטוואָרטונג.

14) עס איז נישט קיין וויכטיגער גרונד צו קינדיגען, אויב דער לאָקאַטאָר, וועלכען מען האָט געמאָהנט צו צאָהלען דאָס ריקשטענדיגע דירה־געלד, בעצאָהלט דעם ריקשטאַנד אין נאָהנסטען צאָהלונגס־טערמין פון דירה־געלד, וואָס קומט נאָך דער מאָהנונג (למשל דער נאָהנסטער ערשטער פון חודש).

15) דאָקומענטען, וואָס זענען געשריבען אין העברעאישער שפּראַך זענען נישט גילטיג.

16) אויב מען האָט ביי אַ פערגלייך אָנגעמעלדעט פּרעטענסיעס אויף אויסלענדישער וואַלוטע אין אינלענדישע וואַלוטע, דאַן אויב דער בעל־חוב האַלט נישט צו דעם פערגלייך קאָן די פּרעטענסיע ווערען געפאָדערט נור אין אינלענדישער וואַלוטע.

17) אַ לאָקאַטאָר, וועלכער וויל גענוסען פון הנחות, וועלכע דאָס געזעץ אָנערקענט פאַר פערזאָנען, וואָס צוליב אַרבייטסלאָזיגקייט, אָדער אויס נאַהמהייזער נויט, קאָנען זיי נישט צאָהלען קיין דירה־געלד, מוז ער בעווייזען, אַז אין זיין שווערער לאַגע איז ער נישט שולדיג און דער מצב ענדערט זיך נישט, הגם ער בעמיהט זיך איהם צו בעזייטיגען.

18) דורך רעגיסטרירען אין פאַטענט־אַמט אין וואַרשא אַ סחורה־צייכען, וועלכער איז שוין רעגיסטרירט פון פריהער אויפ׳ן שטח פון געוו. עסטרייכישען זאַבאָר, בעקומט מען דעם שוץ פון דעם צייכען אויף גאַנץ פוילען, אָבער דאָס אַלטע שוץ־רעכט בלייבט ווייטער אין קראַפט אָהן בעזונדערע אָנמעלדונגען, אויף דער צייט, וואָס איז בעגרינדעט דורכ׳ן פאַטענט־אָפּצאָהל, וואָס פערפליכטעט אין אַמאָליגען עסטרייך.

—=::=—

דאָס פּאָפּולערסטע בוך פון דער וועלט,

דאָס בוך, וואָס איז אַרויס אין הונדערטער טויזענדער עקזעמפּלאַרען;

דאָס בוך, וואָס האָט איבער איין נאַכט דעם מחבר געמאַכט פאַר דעם בעליבטסטען שרייבער פון אונזער צייט

עריך מאַריאַ רעמאַרק׳ס

אויפ׳ן מערב־פראָנט קיין שום נייעס

(אים וועסטען ניכטס נויעס)

וועלען פיל גלי:ליגער לעזער פון

„נייעם פאָלקסבלאַט“

קאָנען בעקומען אומזיסט דורך אַ גורל

יעדער לעזער, וועלכער וועט צושטעלען 30 קופּאָנען, וועט אַריינגעהן אין גורל־

דער ערשטער קופּאָן ווערט געדרוקט פרייטאָג.

פערגעסט נישט אויסצושניידען די קופּאָנען!

ספּאָרט־בעוועגונג.

וועלכע שפּילער רעפּרעזענטירען היינט דעם ווינער „הכח“?

צו זייער קומען קיין פוילען

(ב) אָפּענהיים, טויערמאַן, איז סך־הכל 20 יאָהר אַלט, ערצויגען געוואָרען אין „הכח׳ס“ יונגער מאַנשאַפט, האָט אַ סך געהאָלפען „הכח׳ן“ אַריבערצוגעהן אין דער „עקסטראַ־קלאַס“.

פייגעל, טויערמאַן איז 24 יאָהר אַלט, פיז לעצטענס געשפּילט אין „ראַפּיד“, אָפט מאָל רעפּרעזענטירט עסטרייך מיט גרויס ערפאָלג, ער רעכענט זיך צווישען די בעסטע עסטרייכישע טויער־מענער.

שייער, פערטיידיגער, פיהרער פון דער מאַנשאַפט, איז דער עלטסטער און טרייסטער שפּילער פון „הכח“ ער איז היינט אַלט 32 יאָהר, שפּילט אָבער נאָך ווי אין זיינע יונגסטע יאָהרען.

פעלדמאַן, פערטיידיגער, 25 יאָהר אַלט, געוו. שפּילער פון לייפּציגער „בר־כוכבא“ בעריהמט מיט זיין אָפּפערוויליג און שאַרף שפּילען.

וועגנער, פערטיידיגער, שטאַמט פון בודאַפּעשט, פּויזש איז ער דער שטאַרקסטער שפּילער פון דער מאַנשאַפט, היינט איז ער אַלט 25 יאָהר.

פריד, האַלפּבעק, צייכענט זיך אויס מיט׳ן אָפּנעהמען דעם באַלעם פון געגנער, מעהרערע מאָל האָט ער שוין רעפּרעזענטירט עסטרייך מיט זיינע „טריקען“, רופט ער אַרויס גרויס ענטציקונג ביים פּובליקום. 25 יאָהר אַלט.

שטראָס, צענטערהאַלף, איז דער העכסטער אין דער מאַנשאַפט, פערמאָגט אַן אויסגעצייכענטע קאָפּ־שפּיל. איז סך־הכל 21 יאָהר. אָבער ער האָט שוין מיט ערפאָלג רעפּרעזענטירט עסטרייך מיט זיינע אויסגעצייכנטע שפּילן דערמאָנט ער שטאַרק דעם בעריהמטן גוטמאַן.

לעווינגער, צענטערהאַלף, 20 יאָהר אַלט, טאַלענטפולער שפּילער איהם דערוואַרט אויף דער צוקונפט אַ גרויסע קאַריערע.

פּאָלאַק, זייטען־האַלף. אַלטער „הכח“־אַנער, פערמאָגט אַ סך רוטין רעפּרעזענטירט אָפט עסטרייך.

פּאַסאַנאַ, זייטען־האַלף, איז איינער פון די יונגסטע שפּילער, 20 יאָהר אַלט, געהערט אָבער צו די פעהיגסטע אין דער מאַנשאַפט.

נעמעס, רעכטער־פליגעל, וועלט־בעריהמט. שטורמער געהערט צו די אַלטע „הכח“ גענעראַציע, פערמאָגט אַן אייגענאַרטיגען סטיל אין שפּילען, כאָטש ער איז שוין 30 יאָהר אַלט, געפינט ער זיך היינט אין אַ פאָרם, ווי אין זיינע בעסטע צייטען, עסטרייכישער רעפּרעזענטאַנט.

העסס, האַלב־רעכטער שטורמער, 27 יאָהר אַלט, גוטער טעכניקער, צייכענט זיך אויס מיט זיין מאַקלינג און דריבלינג, אויסגעצייכנטער שיסער.

שטערן, צענטער־שטורמער, אויסגעצייכנטער פיהרער פון אָנגריף כאָטש ער איז סך־הכל 20 יאָהר אַלט, איז ער שוין היינט דער בעסטער שיסער פון דער מאַנשאַפט, פערמאָגט אַ שטאַרקען דורכשלאַגס־קראַפט, רעפּרעזענטירט שוין היינט דעם עסטרייכישען פוסבאַל.

מאַוזנער, האַלב־לינקער שטורמער, 22 יאָהר אַלט, פלינקער שפּילער פערמאָגט אַ שנעלען לויף און שאַרפען שאָס.

קאַץ, לינקער־פליגעל, לאַנגיעהריגער שפּילער פון „הכח“ אויף זיין פּאָזיציע צייכענט ער זיך ספּעציעל אויס מיט זיין געשיקטקייט און שאַרפען שאָס.

מאַשקאָוויטש, יונגער־שטורמער, בעזיצט אַ גרויסען טאַלאַנט, ביז היינט האָט ער נאָך אין „הכח“ זעהר ווייניג געשפּילט, ער זאָגט אָבער פאַר דער צוקונפט אַ סך צו.

באַרער, שטורמער, 24 יאָהר אַלט. שטאַמט פון „וואַסאַס“ איינער פון די בעסטע אונגאַרישע שטורמער, דאָס ערשטע מאָל וועט ער שפּילען אין „הכח“ אין פוילען.

אַ בלוטיג געשלעג מיט אַ גנב

(2) אויף קאָנסטאַנטינער 121 האָט זיך אַ גנב אַריינגעריסען אין דער וואוינונג פון אָסקאַר האַנקע. ער האָט אָנגעפּאַקט אַלע בעסערע און ווערטפולע זאַכען אין אַ זאַק און זיך געקליבען אַרויסגעהען פון דער וואוינונג, ווען ס׳איז פּלוצלינג אָנגעקומען האַנקע. דער גנב האָט זיך בעהאַלטען אין דער וואוינונג. האַנקע וועלכער האָט עס בעמערקט, האָט אויפגעהויבען אַ געשריי, כדי צו כאַפּען דעם גנב. יענער האָט אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און דערלאַנגט מיט איהם האַנקען אין פּלייצע. האַנקע איז געפאַל׳ן אַ פערבלוטיגטער און דער גנב איז דערווייל אַנטלאָפען. פּאַגאָטאָוויטש האָט האַנקע׳ן ערטיילט הילף.

די פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג און זוכט דעם גנב.

אויסגעבראָכען אַ שׂרפה אין אַ טאַקסובקע

(2) נעכטען אַרום 12 אַ זייגער ביינאַכט האָט זיך אויף טאַרגאָווע גאַס, צוליב אַ דעפעקט אין מאָטאָר אָנגעצונדען דער בענזין אין דער טאַקסובקע 262, וואָס געהערט צום שאָפער סטעפאַן כאַראָוו. אין איין מינוט איז דער אויטאָ געשטאַנען אין פלאַמען. דעם שאָפער איז געלונגען אַרויסצושפּרינגען און אַזוי אַרום איז ער ניצול געוואָרען פון טויט. די שׂרפה האָט פערלאָשען די אַרויסגערופענע פייערלעשער. דער שאָדען בעטרעפט איניגע טויזענט זלאָטיס.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

היינטיגער אָפּצייכנונג לטובת זומער־קאָלאָניעס

פון „השומר־הצעיר“

ענדע וואָך פאָהרען אַרויס אויף זומער־קאָלאָניעס 3 גדודים פון „השומר־הצעיר“ אין דער צאָהל פון 220 מאַן.

צו דעם צוועק אָרדענט איין דער „השומר הצעיר“ היינט אַ אָפּצייכען־טאָג לטובת די זומער־קאָלאָניעס פון השומר הצעיר.

דער היינטיגער אָפּצייכען דאַרף אונטערשטיצט ווערען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) מ. ליפּעץ (פּעטריקאָווער 193) מ. מילצער (פּעטריקאָווער 46) וו. גראַשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15) פּערעלמאַן (ציגעל גאַס 64) ה. ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקא 37) ז. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9).

—=:§:=—

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, 3 יולי

12.05 וואַרשאַ: קאָנצערט פון גראַמאָפאָן־מוזיק. 16.30 וואַרשאַ: קאָנצערט, גראַמאָפאָן־מוזיק. 17.20 ווילנאַ: קינדער־פּראָגראַם. 17.25 וואַרשאַ: „אינוועניג אין די שטערנס“ רעפעראַט פון ד״ר פעליקס בורדעצקי. 18.55 ווילנאַ: „דאָס בלויע יונגעל“, דערצעהלונג פון באָרצליי. 19.20 קאַטאָוויץ: „וועגען פוילישע מטבעות“ רעפעראַט פון ד״ר כושאַנאָווסקי. 20.00 פּויזען: פאָרטעפּיאַן־קאָנצערט פון אָלגאַ קאַראַפּאַצקאַ. 20.30 וואַרשאַ: קוואַרטעט פון דער וואַרשאָווער מוזיק־געזעלשאַפט. 21.15 פּויזען: פידעל־קאָנצערט פון מאַריאַ שרייבער. 22.00 וואַרשאַ: רעוויו פון „מאַרסקיע אָקאָ“ אינטער׳ן נאָמען „וואַרשאַ און בלומען“. 19.00 פּראַג: קאָנצערט פון דער טשעכישער פילהאַרמאָניע. 20.30 בערלין: קאָנצערט פון קאַמעראַל אָרקעסטער. 20.45 לאָנדאָן: וואַגנער קאָנצערט. 20.45 פראַנקפורט: אויפטרים פון רוסישען אַנסאַמבל „סיניאַיאַ פּטיצאַ“ (בלויער פויגעל).

—=:§:=—

נעכטיגע רינג־קאַמפען אין ציריק

פאַר די נעכטיגע רינג־קאַמפען אין ציריק האָט דער אַרביטער געמעלדעט, אַז עס איז אָנגעקומען פון לייטער פון דעם אַטלעטען־ און גימנאַסטען־שולע אין פּויזען אַ בריף, אין וועלכען ער פאָדערט אַרויס פאַשאָפ׳ען אויף אַ קאַמף. דער קאַמף זאָל זיין אַ דעציזירענדער. אין די נאָהנטסטע טעג קומט שוין דער לייטער קיין לאָדז.

אין דער ערשטער פאָר האָבען נעכטען געקעמפט קאָרש געגען וויינירא. דער לעצטער האָט פערטרעטען פערענסטאַנאָוו׳ן וועלכער האָט אייגענטליך געדאַרפט קעמפען. דער קאַמף איז געבליבען אונענטשידען:

אין דער צווייטער פאָר האָבען געקעמפט אָרלאָוו—קאָרנאַץ. דער קאַמף איז געפיהרט געוואָרען פון ביידע צדדים זעהר ברוטאַל און איז אינגיכען איבערגעגאַנגען אין אַ פשוט׳ן געשלעג, אַזוי, אַז דער ריכטער האָט זיך געמוזט אַריינמישען און מאַכען אַ סוף צום געשלעג, אָנערקענענדיג פאַר ביידע צו אַ מפּלה.

אין דעם קאַמף שטעקער—פאַשאָף איז געבליבען אונענטשידען. דער קאַמף איז אין אָנהויב געפיהרט געוואָרען מיט אַ קליינעם איבערגעוויכט פון פאַשאָף. שטעקער איז אָבער איבערגעגאַנגען אין אונערלויבטע גריפען, ווי אויסברעכען די פינגער א.ד.גל. אַזוי, אַז דער ריכטער האָט געמוזט איינינגע מאָל אינטערווענירען.

כאַראַקטעריסטיש, אַז די גאַנצע צייט פון קאַמף האָט מען מצד דעם פּובליקום געהערט פיינדליכע אויסרופען געגען דעם ריכטער.

אין דעם לעצטען פאָר האָבען געקעמפט שטיבאָר—שפּיצוואַטשעק. געזיגט האָט שטיבאָר, לייגענדיג זיין געגנער אין דער 14.טער מינוט.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאַמפּ (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

1000 יודישע דיאמאנט-ארבייטער געהן אין בעלגיען ארבייטען אין גלאז-פאבריקען און ביים פארט

א שטארקער איבערפלוס אין יודישע דיאמאנט-ארבייטער—ווארנונגען פאר נייע עמיגראנטען

„פאריזער היינט“ שרייבט:

מיר האבען דא נישט לאנג געמאלדען, אז אין בעלגיען איז נאך דא א פלאץ פאר נייע 50 טויזענד ארבייטער פון דער פרעמד. מיר ווילען אבער איצט מעלדען וועגען דעם טראגישען גורל פון דעם יודישען דיאמאנטען-ארבייטער אין אנטווערפען.

אלע ווייסען, אז דער דיאמאנט איז א לוקסוס-פאך. און ווי ביי אלע לוקסוס-פאכען איז אפהענגיג זיין גורל פון דעם סעזאן און פון דער אלגעמיינער עקאנאמישע לאגע. דער דיאמאנט-האנדעל לעבט איצט איבער א שווערען קריזיס.

מען דארף אמת, נישט קוקען אזוי פעסימיסטיש אויף דעם דיאמאנט-האנדעל. עס רוקט זיך אן זיין סעזאן און ער וועט צוריק אריין אין זייגע „פעדערען“. איין זאך אבער האט זיך געמערקט ביי דעם איצטיגען קריזיס: דער דיאמאנט-האנדעל ווערט נארמאליזירט. בעת דאס געשעפט איז געגאנגען גוט, האבען זיך געווארפען טויזענדער יודען אין דעם מסחר, מיט קליינע קאפיטאלען, מיט קליינע ידיעות אין מסחר און נאר מיט א ביסעלע פראטעקציע און קרעדיט האט מען זיך גלייך געווארפען „אין די ארעמס“ פון דער דיאמאנט-בערזע אדער פון די קלענערע האנדעלסהייזער.

איז אבער דער האנדעל געווען פאר׳ן קריג נאר א פאר חדשים אין יאהר און דער סוחר צוזאמען מיט דעם דיאמאנט-פאבריקאנט און זיינע ארבייטער האבען אין די פאר חדשים פערדינט אויף א פאר יאהר צום לעבען.

איצט אבער איז דא א שטארקער צופלוס פון סוחרים און נאך מעהר פון ארבייטער. די יודישע קוואליפיצירטע און האלב-קוואליפיצירטע דיאמאנט-ארבייטער עפענען „חדרים“, לערנען אויס יעדע פאר חדשים א טייל פון דעם פאך פאר גוטע געלד אין לאזען נאכדעם ארויס דעם נייעם דיאמאנט-ארבייטער אויף דער גאס, ער זאל געהן זוכען פרנסה.

געפינט מען מאקי איצט אין די ערגסטע ארבייט-פלעצער יודישע דיאמאנט-קליווער און דיאמאנט-שניידער, וואס דאנקען גאט — נאכ׳ן אפצאהלען די פאר טויזענד פראנק רבי-געלד — צו געפינען א בעשעפטיגונג אויף ברויט און וואסער. עס ארבייטען איצט אין דער גלאז-פאבריק אין מערקסעם ביי אנטווערפען ביי 300 קוואליפיצירטע דיאמאנט-ארבייטער. פיל ארבייטען דארט 16 שעה אין א מעת לעת און זענען בעדראהט צו ווערען אינוואלידען פון די אפטע אומגליקספאלען.

איינינע הונדערט יודישע דיאמאנט-ארבייטער זענען בעשעפטיגט ביים פארט, לאדעווען שיפען, טראגען משא, און פערשילטען זיך דעם טאג, וואס זיי זענען אריין אין דעם דיאמאנט-פאך.

און נאך א פאר הונדערט דיאמאנט-ארבייטער וואס האבען נאך א האפענונג אויף ארבייט, הונגערען און קוקען אויס דעם סעזאן. זייערע פרויען געהען דערווייל פערדינען פון שווארצע ארבייט..

און נאך אלעמען איז דער גלאנץ פון דעם דיאמאנט-ארבייטער אין די יודישע שטעדט און שטעדטלעך פון פוילען אזוי בלענדענד, אז טאג-איין, טאג-אויס קומען צו פאהרען נייע יונגע לייט, זיידענע קעסט יונגעלייט מיט די נדנ׳ס אין די הענד און מ׳געהט זיך לערנען „קליווען“.

עס איז שוין צייט, אז די יודישע עמיגראציע אמטען זאלען לייגען אכט אויף דער דאזיגער ערשיינונג און ווארענען די יודישע עמיגראנטען, וואס האבען נאך ביי זיך א פאר גראשען, אז זיי זאלען נישט פאהר׳ען קיין בעלגיען צום דיאמאנט-פאך.

ס׳איז נאר דא א פלאץ פאר איין פאך אין דיאמאנט-שלייפען. איז אבער דער דאזיגער פאך אין די הענד פון ארגאניזירטע און סינדיקירטע ארבייטער. לאזען זיי נישט צו קיין נייע ארבייטס-הענד א חוץ קינדער פון דיאמאנט-ארבייטער. אין די איבעריגע פאכען ווי „קליווען“, „שניידען“ און „זעגען“, איז דא אנ׳איבערפלוס, מעהר ווי דאפעלט. דער דיאמאנט-מסחר קעהרט זיך אום צוריק צו זיין צושטאנד פון פרידענס-צייט; מוז זיך פערקלענערען די צאהל סוחרים און מיט זיי נאך מעהר די צאהל ארבייטער.

פאר האבען בעציהונגען מיט א 7-יאהריג יונגעל

אזא מין פראצעס האט פרייטאג געהאט צו ענטשיידען די דריטע שטראף-אפטיילונג פון ווילנער קרייז-געריכט.

די „העלדין“ פון דעם פראצעס איז געווען די 20-יעהריגע אננא אסיפוונא, דער קרבן דער 7 יאהריגער וולאדעק מאמאשעווסקי.

בעת די מוטער פלעגט אוועקגעהן צו דער ארבייט, פלעגט זי איהר זוהן לאזען אונטער דער אויפזיכט פון דער אויבענדערמאנטער אסיפוונא, איהר סובלאקאטארין.

איינמאל האט די מוטער בעמערקט, אז איהר קינד האט עפעס פערדעכטיגע פלעקען אויפ׳ן קערפער. זי האט זיך געווענדעט אין דער קראנקען-קאסע, וואו עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס קינד איז אנגעשטעקט מיט א וועגערישע קראנקהייט.

מען האט זיך, פערשטייט זיך, גלייך געכאפט, ווער איז דא דער שולדיגער. מען האט אנגעהויבען זיך נאכצופרעגען ביים יונגען וולאדעק, און ער האט דערציילט, וואס עס קומט פאר, בעת די מאמע גייט אוועק.

די סובלאקאטארין איז גלייך ארעסטירט געווארען, און נאכדעם, ווי זי איז אפגעזעסען 7 חדשים איז פארגעקימען איהר פראצעס, אויף וועלכען זי איז פערמשפט געווא׳ען, פאר צווינגען צו בעציהונגען א מינדעריעהריג קינד אויף 2 יאהר ארעסט, פאר אנשטעקען איהם אויף א האלב יאהר, און אזוי ווי די גרעסערע שטראף שלינגט איין די קלענערע, האט זי סך-הכל בעקומען 2 יאהר. די 7 חדשים פאראַרעסט איז איהר פערערעכענט געווארען.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט“.

בעת דערלאנגען אנ׳אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9421 פאיאנס:

די קינדיגונג הויבט זיך אן צו רעכענען פון טאג, ווען עס קומט פאר דאס אויסצאהלען דעם ארבייטסלוין, וואס שייך גייסטיגע ארבייטער פון אנהויב נעכסטען חודש.

F. Sz. 9422

עס גילט א כלל אין דער שטראף-רעכט, אז אנ׳אורטייל פון א נישט בערופען געריכט ווערט קיינמאל נישט געזעצקרעפטיג.

אויב דער זעלבער פערזאן ווערט שוין צום 6 מאל בעשולדיגט אין בעגעהן גנבות מיט איינבראכען, איז דאס שטעטישע געריכט נישט קאמפעטענט געווען איהם צו משפט׳ן ממילא איז דער גרויסגעטראגענער אורטייל נישט בינדענד.

9423 מ. ג.

מען קאן זיך בעמיהען וועגען אפלייגען דאס גיין אויף די איבונגען אויפ׳ן נעכסטען טור אדער יאהר, ווען ממשות׳דיגע מאטיווען בערעכטיגען דערצו.

פאר אזא מאטיוו קאן אבער בשום אופן נישט אנערקענט ווערען דאס מוזען פערטרעטען די קראנקע מוטער אין געשעפט.

מעהר וואגיק קאן שוין אין דעם פאל זיין דאס פעררופען זיך אויף דער קראנקהייט גופא, אויף וויפיל זי איז, פערשטעהט זיך, אנ׳ערנסטע און דויערנדע.

9424 א טעגליכער לעזער פון פוילישע גאס:

אויף איבונגען רופט מען געוועגליך אלע 2 יאהר און אויך נאר כל זמן מען איז נאך נישט אלט קיין פולע 31 יאהר.

9425 אנ׳איבערגעבענער לעזער פון טראנצישקאנער גאס:

ביי דער מוטער קאנט איהר דעם חוב נישט מאהנען נישט דערפאר ווייל דער פאטענט איז נישט אויסגעקויפט געווארען אויף איהר נאמען — (דאס איז דוקא א קלייניגקייט) נאר דערפאר ווייל זי האט נישט אונטערגעשריבען דעם וועקסעל, ווי בעצייכענט מיט 3 צלמ׳לעך. מיר האבען שוין ביי פערשידענע געלעגענהייטען דערמאנט, אז א וועקסעל, וואס איז בעצייכענט מיט רעדעלעך, צלמ׳לך אדער ענליכע סמנים איז נישט פערפליכטעט.

קוים קאן דער אויסשטעלער אדער זשיראנט זיך נישט אונטערשרייבן, מעג ער מאכען אזעלכע צייכענס זיי מוזען אבער דורכאויס רעיענטאל בעשטעטיגט ווערען.

9426 ש. ש—ר:

אין א ציווילען ענין ווענדעט דאס געריכט פון אייגענער איניציאטיוו נישט אן דעם פרינציפ פון פערעלטערטקייט. נאר דער פעראינטערעסירטער צד מוז זיך אומבעדינג אויף דעם אומשטאנד פערופען דאגעגען אין א שטראף ענין — יא.

9427 ב-ם פון 1906:

דאס דערהאלטען א מעלדונג, אז מען איז פערבליבען מחוץ׳ן קאנטינגענט איז אלט נאך גישט קיין בעוויז, אז מען איז שוין איבערגעטראגען געווארען אין רעזערוו און אז מען וועט שוין נישט אריינגעצויגען ווערען אין אקטיווען דינסט, סיידען מען איז שוין אלט פולע 25 יאהר.

פארד, ראקפעלער און איך

(שטיפעריי)

פון ב. קאוונער

די וועלט זאגט א ווערטעל, איז עס ווערטה מיט געלד אפצוּוועגען.

אלע ווערטלעך וואס די וועלט זאגט, זענען קלוג, שעהן, אריגינעל; אבער דאס בעסטע, דאס קליגסטע, דאס אריגינעלסטע איז דאס ווערטעל: „שטיינער צו שלעפען אויף זיך, אבי האבען א גרינגע פרנסה“.

איז דאס נישט א גאלדען ווערטעל?

פאראהאן נאך אזא ווערטעל: „דאס העמד צו פערזעצען, אבי ווערען א מיליאנער“.

יא, ביידע ווערטלעך זענען גוט און שעהן און קלוג און פילאזאפיש.

איך האב זיך דערמאנט אן די דאזיגע ווערטלעך, ווייל דא נישט לאנג צוריק האב איך געלייענט צוויי שטיקלעך נייעס אין די צייטונגען וועגען צוויי גרויסע, מ׳קען זאגען, די גרעסטע מיליאנערען וואס די וועלט פערמאגט. וועגען הענרי פארד און דעם אלטען דזשאהן ד. ראקפעלער.

וועגען הענרי פארד האב איך געלייענט צוויי שטיקלעך נייעס. דאס ערשטע שטיקעל נייעס איז געווען, אז ער האט היינטיגעס יאהר סך הכל פערלוירען 72 מיליאן דאלאר; די געשעפטען זיינע זענען איהם עפעס נישט געגאנגען ווי עס דארף צו זיין. אבער עס מאכט נישט אויס; ער פערמאגט נאך אלץ זיינע זיבען הונדערט מיליאן.

הייסט עס, אז אויף צו לעבען האט ער נאך.

דאס צווייטע שטיקעל נייעס וועגען הענרי פארד איז געווען, אז ער איז געווען אין א יודישען האטעל און דארט געגעסען געפילטע פיש מיט ציבעלעס און מיט פעפער און מיט כריין, און ער האט זיך ממש מחיה געווען, און ער האט צוגעזאגט, אז ער וועט א צווייטען מאל ווידער אריינקומען עסען א שטיקעל יודישע פיש מיט כריין. מחמת ער האט זיך אליין איבערצייגט, אז געפילטע פיש, געקאכט אין א כשר׳ן האטעל, פון א יודישער קעכין, אין א כשר פענדעל, איז טויזענד מאל געשמאקער און בע׳טעם׳טער ווי אין א גויאישען האטעל.

הייסט עס, אז ס׳איז צוגעקומען א ביידער עסער פון געפילטע פיש אין אונזערע רייהען.

און ווער? הענרי פארד, איינער פון די גרעסטע מיליאנערען וואס די וועלט פערמאגט, און דוקא א גוי, און דוקא איינער, וואס האט געהאט א שם פאר אנ׳אנטיסעמיט.

וועגען דעם אלטען ראקפעלער׳ן האב איך געלייענט, אז ער איז געקומען אין לעיקוואוד, וואו ער האט א פאלאץ, און ער האט גענומען טיילען צו קינדער נייע 10 סענט שטיקלעך.

די צייטונגען האבען געשריבען, אז ער האט צוטיילט אפשר צוויי טאלער.

דאס הייסט, אין אנדערע ווערטער, אז דער גרויסער ראקפעלער האט אין איין טאג צייט, לכבוד זיין אנקומען קיין לעיקוואוד אין זיין גרויסען פאלאץ, אין זיין מאיאנטעק, וועלכער פערנעמט צוועלף הונדערט אקער, זיך פערגינען אויסצוטיילען איבער צוויי טאלער צו צוואנציג קינדער 10 סענט א מענש.

אט דאס הייסט האבען אנ׳אפענע האנד, האב איך זיך געטראכט; דאס איז א געבער פון געבער-לאנד!

נאר אזא מענש, אזא גרויסער מיליאנער ווי ער, קען זיך דאס פערגינען!

אבער אין דער זעלבער צייט האט עס מיך שטארק פערדראסען, פארוואס קומט זיי די גרויסע מיליאנערען, אזוי פיל רוהם? פארוואס? אויסגעטיילט האט ער צוויי טאלער און די פאטוליטישע איז ווערט געווען א מיליאן!

הייסט עס, אז א נגיד האט טאקע מזל! וויפיל האב איך שוין צוטיילט גאנצע טאלערס און פינפערלעך און צענערלעך; און נישט איינמאל, נאר צוואנציג מאל, זאל עס כאטש איין צייטונג שרייבען וועגען דעם; געבען מיין בילד — ווייס איך-וואס! ווער מאכט זיך דאס א צימעס פון א יודישען שרייבער, א הומאריסט, א געליציאנער?

און פארוואס איז דאס? ווייל איך בין אנ׳ארימאן. וואלט איך זיין, אזוי רייך ווי ראקפעלער, וואלט מען אויך געשריבען וועגען מיר; וואלט מיין בילד אויך געווען אין אלע צייטונגען.

הייסט עס, אז נישט איך בין שולדיג, נישט די צייטונגען זענען שולדיג, נאר מיין ארימקייט איז שולדיג.

דער דלות קוילעט מיך אוועק.

אך, דער דלות, דער דלות!

דאס אייגענע איז מיט הענרי פארד׳ן, ווייל ער האט אזוי פיל געלד, אז ער קען זיך פערגינען צו פערלירען 72 מיליאן טאלער אין איין יאהר, דערפאר קריגט ער אזוי פיל רוהם; דערפאר פערנעמט זיין פנים דעם פארענט פון אלע צייטונגען. וואלט איך פערלוירען 72 מיליאן היינטיגעס יאהר, וואלט מען וועגען מיר אויך געשריבען.

דער פראסטער שכל זאגט אבער פונקט פערקעהרט: אז מען דארף שרייבען ווען מען פערלירט נישט, ווייל פערלירען איז דאך נישט קיין חכמה, א חכמה איז נישט צו פערלירען, נישט אזוי? נאר געהט טענה׳ט זיך אויס מיט די צייטונגען.

דאס אייגענע איז מיט פארד׳ס געפילטע פיש. א מענש איז שוין אין די זעכציגער, און אז ער האט שוין איינמאל פערזוכט א שטיקעל יודישע פיש, טוט זיך אפ חושך.

און אז איך, ב. קאוונער, עס שוין געפילטע פיש א יאהר 50, מ׳קען זאגען, אז איך האב שוין אין די פופציג יאהר אויפגעגעסען א ים מיט פיש און הונדערט זעק מיט ציבעלעס און א צעהן פעסלעך מיט כריין — און גארנישט! זאל עס כאטש א האן א קרעה טון — ווייס-איך-וואס!

און נישט נאר עס איך שוין פופציג יאהר פיש, נאר אויך געפילטע קישקע, און קוגעל, און שטרודעל, און לאקשען, און גריישלעך, און וועמפלעך, און אייטער און נעהירען, און שוואמען, און שמאדער-קעז, און וואס נישט? אבי ס׳איז נאר דא, און קיין צייטונג שרייבט נישט וועגען מיר א ווארט, נישט א זילב — שא, שטיל!

וואו-זשע ליגט די שולד?

די שולד ליגט אין מיר: דאס וואס איך בין א יוד אנ׳ארימאן, וואס איך האב נישט קיין אכט-הונדערט מיליאן דאלאר, אז איך זאל קענען פערלירען 72 מיליאן.

דערפאר בין איך אזוי בעגייסטערט פאר דעם ווערטעל: „דאס העמד צו פערזעצען און א נגיד זאל מען זיין“.

3 יולי 1929

„נייער פאלקסבלאט“

3 יולי 1929

מטאר נישט ווארטן!

די מינדערהייטען-פראגע אין מאדריד

די מינדערהייטן־פראגע איז דער וועלט איז ביים היינטיגען טאג אהן קיין שום גוזמא די ברע־נענדיגסטע און די וויכטיגסטע פראגע פון דער וועלט פאליטיק.

די נאכמלחמה׳דיגע תקופה, וועלכע מיר לע־בען איצטער איבער, מוז כאראקטעריזירט ווערען אלס תקופה פון א נישט־סטא־בילי־זירטען לעבען. דאס עקאנאמישע לעבען פון אייראפע קען זיך נישט פריי ענטוויקלען צוליב דער גוואל־טיגער צאהל גרעניצען — אלטע און נייע — וואס רייסען איטליכער פאר זיך אנ׳אפצאהל! צוליב דעם ראזיגען „שוץ פון דער פאטערלענדישער פראָ־דוקציע“ ווערט די לעצטע נישט גרעסער, נאר קלע־נער. ווייטער — מחמת דער פרא־ימטקייט פון דער בעפעלקערונג איז דער געברויכס־כוח פון די אי־נעווייניגסטע מערק א סך א קלענערער, ווי פריהער. דאס אלץ פיהרט צו א ברייטענדער אר־בייטסלאָ־זיגקייט.

די אלטע פארמען פון דעם עקאנאמישען לע־בען האבען זיך אויסגעלעבט און נייע פארמען האלטען זיך אין שאפען, זיי זענען אבער נאך נישטא. דעריבער קומט דאס גאנצע לעבען פאר, ווי א נישט בעפעסטיגער בנין, וואס שאקעלט זיך און דראהעט מחמת זיין וואקלניש, איינצופאלען...

נאך וועהניגער סטאבּיליזירט, נאך וואקעל־דיגער איז דאס פאליטישע לעבען בפרט נאך דאס אינטערנאציאנאלע!

דער ווערסאילער שלום־אפמאך, אויף וויפיל ער איז געווען אנ׳אויסדרוק נישט פון דעם ריינעם יושר, נאר דער עיקר — פון א געוויסער כוחות־פערהעלטעניש אין אייראפא אויף מארגען נאך דער מלחמה, — דער ווערסאילער שלום־אפמאך האט איבערגעלאזען אין דער וועלט א גרויסע צאהל בע׳עוולה׳טע, נישט צופרידענע דער עיקר נאציאנאלע גרופירונגען, וועלכע וועלען, וואס וויי־טער, אלץ מעהר, מלחמה פיהרען פאר די „איררי־דענטא׳ס“ מכל המינים, וואס דער אפמאך האט געשאפען.

אלע פערשטעהען און וויסען, צו וואס די דאזיגע מלחמה מוז סוף־כל־סוף דערפיהרען... דער־ריבער פערשטעהען אלע, דאס דער ווערסאילער שלום־אפמאך, ווי אגב אלע ביז־אהעריגע אפמא־כען פון דעם ארט, מוז פריהער אדער שפעטער דערפיהרען די וועלט צו א נייער אומפערמיידליכער וועלט־מלחמה, אויב עס וועלען נישט אנגענומען ווערען קיין ראדיקאלע, מעהר־וועהניגער פון אלע מלוכות אנערקענטע, מיטלען!

אלע גרויסע מלוכות בכלל און די פעלקער־ליגע בפרט גיבען זיך אפ לפי־ערך זעהר פיל מיט דער ענטוואפנונגס־פראגע. וואס איז אבער דער פועל־יוצא פון דער דאזיגער גאנצער ארבייט? די, וועמענס מיליטערישען כח די מלחמה האט געבראכען, לעכצען נאך דער ענטוואפנונג, וועל־כע וואלט זיי אויסגעגליכען אין כוחות מיט זייע־רע „גליקליכע“ שונאים. די אבער, וועמענס כח די מלחמה האט פערשטארקט, אויב נישט אב־סאליוט, איז לפי־ערכ׳דיג, שטרעבען צו דערהאל־טען זייער איבערמאכט און אפשר זי נאך צו פערגרעסערען. דעריבער זעהע זמיר מאקע, ווי די ביידע צדדים בעוואפענען זיך שטילנקערהייט מעהר און מעהר. דעריבער בעקומט די גאנצע ענטוואפ־נונגס־פראגע אין די אינטערנאציאנאלע אונטער־האנדלונגען דעם כאראקטער פון א צבוע׳אקישען „פרומען ווונש“, וועלכער פיהרט גיכער צו א מל־חמה, איידער צום שלום...

די מלחמה איז דער העכסטער, דער גרעס־טער און דער אפשטויסענדיגסטער אויסדרוק פון דעם גראבען פיזישען כח, וועלכער הערשט נאך ליידער אין די פערהעלטענישען צווישען פעלקער. די ווייטערדיגע פארשריטליכע ענטוויקלונג פון דער וועלט און איהר גאנצער קולטור געפינט זיך אין א שטענדיגער סכנה, כל־זמן דאס לעבען פון פעל־קער וועט זיך מוזען ענטוויקלען אונטער דעם דרוק פון דעם גראבען פיזישען כח!...

עס איז נאר דא איין מיטעל צו זיכערען דעם שלום אין דער וועלט, דאס איז — אראפשטופען דעם גראבען כח פון זיין כסא־הממשלה און אוועק־זעצען אויף זיין ארט — דעם יושר! דאס איז דער גרויסער היסטארישער וועג, מיט וועלכען די מענש־הייט רוקט זיך פיסלעכווייז צו א בעסערען עהיד.

כדי פטור צו ווערען פון דער פערפלוכטער מלחמה מיט דעם אפשטויסענדיגען מיליטאריזם און מיט דעם גאנצען האק און פאק, מוזען מיר קודם־כל איינפיהרען א פולשטענדיגע פאקטישע גלייכ־הייט פון אלע פעלקער, וואס וואוינען אין א מדינה. איין איינציגער געזעץ מוז זיין פאר אלע־מען, אי אין פריוואטען רעכט, אי אין פאליטישען רעכט אי אין פאלקישען רעכט! דאס וועט איבער־שניידען דעם עיקר־ווארצעל, פון וואנען די פער־כאפונגס־מלחמה ציהען זייער יניקה. אט דאס איז דער תמצית פון דער מעוטים־פראגע!...

דאט די וועלט ערווארט מיט א פערכאפטען אטעם אויף די ישועות פון דעם קאמיטעט און פלענום פון פעלקער־ראט, וואו די מינדערהייטען־פראגע איז געשטאנען בראש פון דעם סדר־היום אין מאדריד. וואס האט זיך אויסגעלאזען פון דעם? גאר נישט! אדער בעסער געזאגט: עס זענען אנ־גענומען געווארען אזוינע קליינינקייטען, וועגען וועל־כע עס האט זיך נישט געלוינט צונויפצופארען!

פארוואס זענען די ממשות׳דיגע פארשלאגען פון שטרעזעמאן נישט געווארען אנגענומען? פאר־וואס האט דער קאנאדישער פארשטעהער, דאנדו־ראן, זיין פארשלאג צוריקגעצויגען? פארוואס האט זיך ד יואנצע מעשה געענדיגט מיט גארנישט? דערויף איז געגעבען געווארען א תשובה, אז דאס איז געשעהען מחמת דריי טעמים: ערשטענס, אין די מעוטים־פראגע כלומרשט א צו קאמפליצירטע צווייטענס, האט מען מורא אריינצודרינגען אין די סובערעניטעט פון די מלוכות; דריטענס, האט איינער פון די מאסגעבענדיגע רעדנער ארויסגעזאגט א מיינונג, דאס די מינדערהייטען־פראגע בכלל איז גארנישט אזוי וויכטיג!

וואס איז שייך דעם ערשטען טעם, איז די פראגע אגב א גאנץ פשוטע, ווען א מלוכה רעדט וועגען איהרע מעוטים אין אויסלאנד; „קאמפלי־צירט“ ווערט זי, ווען א מלוכה רעדט וועגען די רעכט פון פרעמדע מינדערהייטען אין איהר מדינה!... אזוי אבער ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז אלע מדינות, אפילו די „פון איין שטיק אויסגעגאסענע“, ווי דייטשלאנד, פראנקרייך און אנד. האבען ביי זיך מעהר־וועניגער מעוטים, וועלכע עס ווילט זיך אויסמיידען און אונטערדריקען אויפן אלטען שטיי־גער, — איז די פראגע געווארען „קאמפליצירט“.

פאקטישע גלייכבערעכטיגונג פון אלע בירגער פון א מדינה איז א גאנץ פשוט׳ער און קלאהרער רעיון. מיל טען אבער ביי פאפירענער גלייכבע־רעכטיגונג אייפהאלטען די פאקטישע נישט־גלייכ־בערעכטיגונג פון די בירגער — ווערט שוין דער ענין שטארק „קאמפליצירט“!...

וואס איז שייך דעם צווייטען טעם, ד. ה. די מורא „מען זאל חס וחלילה נישט בעריהרען די סובערעניטעט פון דער מלוכה־דמאכט“! — איז געווים זעהר שווער צו מאכען עמיצען א נויטיגע אפעראציע, נישט בעריהרענדיג איהם! וויל מען אבער שיצען די מעוטים און פערשאפען זיי אין איט ליכען פרט פאקטישע גלייכבערעכטיגונג, מוז מען איינגרייפען אין דער סובערעניטעט פון די מלוכות א סך טיפער און א סך ברייטער, ווי דאס טוט דער ווערסאילער שלום אפמאך!

נאר דעמאלסט וועט זיך די מינדערהייטען־פראגע, דער דאזיגער יסוד פון דעם וועלט־שלום, א רוק טון פון דעם טויטען פונקט, אויף וועלכען זי געפינט זיך איצטער!...

פערשטעהט זיך, אז אין דעם דאזיגען פרט מוזען אלע מלוכות זיין גלייך: וואס מען טאר נישט למשל אין פוילען, טאר מען נישט אין עסטרייך, דייטשלאנד א. אז. וו.

דער צוים, וועלכען דער ווערסאילער שלום־אפמאך האט ארויפגעלעגט אויף איינינע מדינות, מוז פערשטארקט ווערען און מוז אנגעלעגט ווע־רען אויף אלע מדינות!

די זיצונגען אין פעלקער־ראט אין מאדריד האבען דערפיהרט דערצו, דאס דער ענין איז אפ־געלעגט געווארען. דאס לעבען אבער קען און נישט וויל נישט ווארטען; די פראגע איז צו ברענענדיג און וויכטיג, דאס מען זאל קענען מיט איהר לאנג ווארטען!...

דעפ. ד״ר י. וויגאדסקי.

ערנסטע פאליטישע לאגע אין פראנקרייך

פאר די לעצטע פאר טעג האט זיך אויף דעם פאליטישען האריזאנט אין פראנקרייך אפגעשפילט א וויכטיגע געשעהעניש, וואס וועט האבען זעהר גרויסע פאלגען סיי אין דעם אינערפאליטישען לע־בען פון לאנד סיי אין דעם אינטערנאציאנאלען פאליטישען מצב.

אויף דער דאנערשטאג׳דיגער פארלאמענט זי־צונג, האט דער מיניסטער־פרעזידענט פואנקארע פארגעלעגט אפצולעגען די דיסקוסיע איבער די חובות, אויף איניגע טעג, ביז די פינאנץ און אויסערן קאמיסיעס וועלען נישט פערענדיגען זייער בעריכט וועגען דער דאזיגער פראגע.

ווי בעקאנט האט פואנקארע אין משך פון 5 זיצונגען בעקאנט געמאכט די קאמיסיעס מיט דעם גאנצען פראבלעם פון די חובות און די פראגע האט געזאלט נאכדעם קומען אין פארלאמענט צו א גרויסער דעבאטע.

די רעכטע פארטייען זענען געגען דער ראטי־פיקאציע פון דעם אפמאך, וואס אנערקענט דעם פראנצויזישען חוב לגבי אמעריקא. זיי האלטען, אז פראנקרייך דארף נישט צאהלען, (יעדענפאלס אזוי פיל), ווייל אמעריקא און פראנקרייך האבען גע־קעמפט פאר איין זאך, געגען דייטשלאנד און אמע־ריקא׳ס טענות זענען נישט בעגרינדעט. דעם אפ־מאך וועלכען עס האט געשלאסען דער פראנצויזישער אמבאסאדאר בעראנזשע, דארף מען, לויט זייער מיינונג איבערקוקען און בעקומען הנחות, און דאס וואס פראנקרייך דארף צאהלען — דארף עס צאה־לען דייטשלאנד.

די לינקע פארטייען האלטען, אז די חובות דארף מען צאהלען און די אפמאכען וועגען די חובות, דארפען ראטיפיצירט ווערען, ווייל דאס וועט הייסען באמת איינמאל פאר אלע מאל ליקר וידירען די פאלגען פון קריג. אמת, זיי ווילען אז די ליקווידאציע פון קריג זאל געשעהען אויף אלע געביטען, ד. ה. אז מען זאל עוואקואירען די דייט־שע אקופירטע געביטען, מען זאל פאראויסזעהען, אז פראנקרייך וועט צאהלען איהרע חובות אזוי לאנג, ביז זי וועט אליין בעקומען פון דייטשלאנד, אבער דערצו דארף מען דאך צוזאמענרעדען זיך מיט דייטשלאנד און די אנדערע מלוכות, דערצו דארף מען קומען צו דער גרויסער פאליטישער קאנפערענץ, וועלכע דארף פארקומען אין יולי, אדער ווי מען זאגט שוין איצט, אין אויגוסט.

דעריבער וועלען די לינקע פארטייען ביי דער פראגע פון ראטיפיקאציע שטימען נישט בלינד — „פאר“ אדער „געגען“, נאר זיי וועלען שטימען מיט רעזערוועז, ד. ה. ראטיפיצירען אויב די רע־גירונג וועט דורכפיהרען זייערע איבעריגע פארדע־רונגען.

אזוי ארום איז פואנקארעס לאגע א שווערע, ווייל ער ריזיקירט מיט דער ראטיפיקאציע נישט צו געפינען א מעהרהייט אין פארלאמענט האט ער דעריבער געוואלט דורכפיהרען די ראטיפיקאציע נישט דורך דעם פארלאמענט נאר מיט א דעקר־רעט. אבער דא האט ער געטראפען אנ׳אלגעמיינעם ווידערשטאנד און די פראגע האט סוף־כל־סוף געמוזט אריינגעטראגען ווערען אין פארלאמענט, וואו עס וואלט געקומען צו הייסע פאליטישע דע־באטען.

אבער די רעכטע זענען אונגעדולדיג. און נאך איידער וואס ווען, האט דאנערשטאג אוועגער דער רעכטער דעפוטאט פראנקלין בויאן אריינ־געטראגען אין פארלאמענט א פארשלאג צו בע־טען ביי אמעריקא, זי זאל אפלעגען דעם טער־מין פון צאהלען 400 מיליאן דאלאר, וועלכע פראנקרייך איז איהר שולדיג פאר קריגס מא־טעריאלען, און וואס מען דארף צאהלען דעם 1־טען אויגוסט.

„מיר ווילען פריהער זעהען וואס עס וועט זיך אויסלאזען מיט דעם יונג־פלאן, כדי צו שטעלען די פראגע וועגען די חובות. זאלען אנדערע מלו־כות ראטיפיצירען, און מיר וועלען עס טהון די לעצטע. לאמיר נישט איבערחזרן די פעהלערען פון ווערסאילער אפמאך. לאמיר פריהער וויסען וואס מיר געהען טון“.... האט ער ערקלערט. און די שפאנונג און אלגעמיינע אויפרעגונג אין פאר־לאמענט איז געווען אזוי גרויס, אז אפילו פואנ־קארע האט דערזעהען, אז דער פארלאמענט וועט עס איינשטימיג אננעהמען און הגם ער איז נישט געווען מסכים מיט דעם פארשלאג, איז דער פאר־שלאג דאך אנגענומען געווארען.

לעאן בלום האט געבעטען א געוויסע צייט כדי צו בעקלערען זיך, אבער עס האט נישט גע־האלפען, כמעט איינשטימיג, האט דער פארלאמענט אנגענומען דעם פארשלאג. און די רעגירונג האט צוגעזאגט תיכף אנצוהייבען די אונטערהאנדלונ־גען מיט אמעריקא, נישט האבענדיג קיין שום האפ־נונג אויף ערפאלג.

דער ענטפער פון אמעריקא איז שוין אנגע־קומען, דארט האט מען זיך קאטעגאריש אפגעזאגט צו בעטראכטען די פראגע, אדער צאהלט דעם 1־טען אויגוסט, אדער ראטיפיצירט ביז׳ן 1־טען אויגוסט דעם אפמאך, און דאן וועט מען אייך געבען א פראלאנגאציע“.

די אמעריקאנער צווינגען מיט א מעסער ביים האלדז אנצונעהמען אויף זיך פינאנץ־פליכטען אויף צעהנדליגער יאהרען, און לאזען נישט קיין איין פרייע מינוט, כדי ארומצוזעהען זיך. ניי פארערען מען זאל תיכף ראטיפיצירען דעם אפמאך וועגען זייע־רע חובות, איידער מען ווייסט נאך, וואס פאר גא־ראנטיעס דייטשלאנד וועט געבען, אז זי וועט צאהלען.

די לאגע פון דער רעגירונג נאך דעם קאטעגא־רישען ענטפער איז געווארען נאך שווערער, בפרט ווייל אין דער רעגירונג גופא זענען פערהאן חלוקי דעות. האבען זיך פערשפרייט ערנסטע קלאנגען אז די רעגירונג האלט ביי רעמיסיאנירען.

געביטען זיך מיט ראטען

אמעריקא און ענגלאנד אמאל און היינט

דאס רעדעל פון דער געשיכטע דרעהט זיך, און מיט איהם דרעהען זיך מענשען און פעלקער, וועלכע „מאכען“ די געשיכטע. די אויבערשטע ני־דערען ארונטער אונטען, און די אינטערשטע הויבען זיך ארויף אין דער הויך, אויבען.

א סך מדינות, וועלכע זענען אמאל געווען דער מיטעל־פונקט פון דער וועלט־פאליטיק, זענען שפעטער געווארען אפגעשוואכט, פערארימט, בע־דייטונגסלאז, מיט וועלכע קיינער רעכענט זיך נישט, און אנדערע, וואס זענען פריהער געשטאנען הינטער דער בימה, אין די פאלישען, בעציהען איצט די מזרח וואנד, דעם אויבען־אן פון די אסי־פות, קאנגרעסען און קאנפערענצען, וואו עס ווערט בעשלאסען דער מזל פון די לענדער און זייערע מלוכות.

די געשיכטע איז בכלל א גרויסע שטיפער־קע. פון איינע רייסט זי ארונטער די עפאלעטען און אויף אנדערע שפילט זי זיי צו. מענשען, וועלכע זענען נאך גאר נישט לאנג צוריק געווען די הויפט־טאן־געבער אין די פארלאמענטען און די הויפט־גענעראלען אויף די שלאכטפעלדער, פאר וועלכע מיליאנען און מיליאנען האבען געציטערט און געזוכט זייער לאסקע, זענען איצט פערגעסען, און אנדערע, מיט וועלכע קיינער האט זיך נישט גערעכענט, וועלכע זענען בלויז געווען איינע פון די ציפערען, וואס שטעלען מיט זיך צוזאמען די נאמענלאזע גרויע מאסע, זענען געווארען די צענ־טראלע פיגורען, וועלכע גיבען דעם טאן אויף די דיפלאמאטישע קאנצערטען.

אבער נישט נאר בנוגע מאכט און איינפלוס דרעהט זיך דאס ראד פון דער געשיכטע, נאר אויך בנוגע די ראלען, וואס זיי שפילען. פראגרעסיווע, פארטגעשריטענע און רעוואלוציאנערע לענדער ווערען קאנסערוואטיוו, אפגעשטאנען, און די לענ־דער, וועלכע זענען געווען די זיילען פון דער רע־אקציע, ווערען ארויסגערוקט אין פאדערגרונד צו שלעפען אלע אנדערע אויפ׳ן וועג פון פרייהייט, טאלעראנץ און סאציאלער גערעכטיגקייט.

אמעריקא און ענגלאנד.

מיט א צוויי הונדערט יאהר צוריק, ווען ענג־לאנד איז געווען די הארינטע פון דער וועלט, האט זי געוואלט האלטען די אמעריקאנישע קאלא־ניעס אונטערטעניג אונטער איהר, אין זעלבסטענדיג־קייט און אין ארימקייט. זי האט די איינוואוינער אין די קאלאניעס בעטראכט פאר א סטאדע שאף, פון וועלכע מען קאן תמיד שערען און שערען. ענגלאנד האט געצויגען פון די קאלאניעס דאס רוי־מאטעריאל פאר איהר אינדוסטריע און האט, א חוץ דעם פאר זיך מאנאפאליזירט דעם מארק, וואו אפצוזעצען איהרע אויסגעארבייטע סחורות. זי האט געשאלטען און פערוואלטען די קאלא־ניעס אהן איינזעהעניש. זי פלעגט ארויסגעבען גע־זעצען, וועלכע זענען געווען אין הסכם מיט איהר אינטערעסען, און האט זיך וועניג גערעכענט מיט דעם צי זיי זענען נוציליך אדער שעדליך פאר די קאלאניסטען — איהרע אונטערטאנען. די ענגלישע קעניגען האבען אויסגעשפרייט זייער ממשלה אי־בער די קאלאניעס און האבען פעסט געהאלטען אין שפאן די קאלאניסטען, וועלכע זענען אהערגעקו־מען כדי צו געפינען א מקום מקלט, וואו זיי זא־לען נישט ווערען פערפאלגט פאר זייערע רעליגיע־זע און פאליטישע מיינונגען.

זענען די קאלאניעס אויפגעשטאנען געגען דעם ענגלישען יאך און האבען געמאכט א רעוואָ־לוציע. זיי האבען זיך ערקלערט אלס אומאפהענ־גיג פון ענגלאנד, וועלכע האט מיט ברוטאלער גע־וואלט געזוכט צו אונטערדריקען די רעוואלוציע און זיך נוקם זיין אן די רעוואלוציאנערען, וועלכע האבען געוואלט זיין פריי און נישט ווערען דיק־טירט און בעהערשט פון איהר.

עס איז פארגעקומען צווישען די קאלאניעס, וועלכע האבען זיך געוואלט בעפרייען פון ענג־לאנד, און צווישען דער לעצטער וואס האט נישט געוואלט דערלאזען דערצו, א קריג, א רעוואלו־ציאנס־קריג, אנ׳אומאפהענגיגקייטס־קריג.

דער זיג איז געוואונען געווארען פון די קא־לאניעס, ביי וועמען די שארפסטע און ווירקזאמ־סטע וואפען זענען געווען די רעוואלוציאנערע אידעען פון פרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכ־קייט.

די פיהרער פון דער רעוואלוציע האבען ער־קלערט די אומאפהענגיגקייט פון די קאלאניעס, האבען ארויסגעגעבען דעם גרויסען מענשליכען דאקומענט, די דעקלאראציע וועגען אומאפהענגיג־קייט, וואו זיי האבען געזאגט, אז אלע מענשען זענען גלייך, און אז אלע ווערען געבוירען מיט אזעלכע רעכטען, וועלכע מ׳קאן פון זיי נישט אפ־נעהמען.

די דאזיגע דעקלאראציע איז געווען די נשמה פון דער קאנסטיטוציע פון די פאראייניגטע שטא־טען פון אמעריקא, אין וועלכע די פריהערדיגע

(ווייטער אויף ד־טער זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

3 מיטוואך — כה סיון תרפ"ט

יולי

זון-אויפגאנג 3.20
זון-אונטערגאנג 7.58

נישט פארגעקומען די נעכטיגע זיצונג פון קהלה-ראט

אפאזיציע נישט געקומען צו דער זיצונג

אויף נעכטען אווענד איז גערופען געווארען א זיצונג פון קהלה-ראט. צו דער זיצונג זענען נאר געקומען 16 מיטגלידער. צוליב דעם, וואס ס'איז נישט געווען קיין קוואָרום, האט דער וויצע-פרעזעס פון קהלה-ראט ראטמאן מענדעלסאן ערקלערט, אז די זיצונג וועט נישט פארקומען. אזוי ווי אבער ער זעהט פאר, אז די איבריגע מיטגלידער פון ראט האלטען זיך אפ פון קומען צו דער זיצונג, וועט ער זיך ווענדען צו דער אויפזיכטס-מאכט נאך אינסטרוקציעס, ווי אזוי צו האנדלען, כדי צו בעטראכטען דעם פארגעשלאגענעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1929.

* * *

דער קהלה-ראט בעשטעהט פון 35 פערזאן. צוליב אנ'אויפקלערונג פון דער אויפזיכטס-מאכט, אז די קאנדידאטען-ליסטע פון די פאלקיסטען און „מזרחי" איז אויסגעשעפט, איז דער ראט רע-קאמפלעטירט געווארען אויף 2 פערזאן און בעשטעהט איצט פון 33 מיטגלידער פון וועלכע 15 געהערען צו דער אגודה-פראקציע.

לעצטענס איז אויפ'ן ארט פונ'ם פערשטארבענעם ראזאר שבתי ענגלארד, וועלכער האט געהערט צו דער אונפארטייאישער פראקציע, אריין אין קהלה-ראט ה' א. קארא, וועלכער האט זיך אנגעשלאסען צו דער אגודה, אזוי, אז די אגודה-פראקציע בעשטעהט שוין איצט ווידער פון 16 מיטגלידער, אבער שוין נישט אויף 35, נאר אויף 33 ראטמענער.

די ראזינע 16 מיטגלידער זענען טאקי נעכטען געקומען צו דער זיצונג. פון די אפאזיציע-ראטמענער איז אבער קיינער נישט געקומען. ס'זענען געקומען בלויז די פערוואלטונגס-מיטגלידער פון דער אפאזיציע, אבער אויך זיי זענען באלד אוועק און די זיצונג איז נישט פארגעקומען.

וועגען דער אויף נעכטען בעשטימטער זיצונג פון קהלה-ראט

(א אפענער בריף)

די פערוואלטונג פון דער לאדזשער יודישער קהלה האט אויף נעכטען, דינסטאג צוזאמענגערופען א זיצונג פונ'ם קהלה-ראט אויף צו בעטראכטען דעם בודזשעט פאר'ן יאהר 1929.

די בונדישע פראקציע אין לאדזשער קהלה-ראט און פערוואלטונג האט בעשלאסען אין דער דאזיגער זיצונג נ י ש ט אנטייל צו נעהמען, צוליב פאלגענדיגע טעמים: 1) די איצטיגע אגודה'ש-פאלקיסטישע פערוואלטונגס-מעהרהייט, האט דורך טעראר און מיט דער הילף פון די מאכט-ארגאנען פערכאפט די ממשלה אין דער קהלה, און האט אויף אלע ביז-איצטיגע זיצונגען, וואס זי האט צוזאמענגערופען, אין משך פון איהר קאדענץ, כסדר בעקומען מצד דעם קהלה-ראט קלארע און נישט צווייטייטיגע אומצוטרוי-אויסדריקען און פארורטיילונגען צו לייגען איהרע מאנדאטען. שטיצענדיג זיך אבער אויף דעם דערמאהנטען אויסערליכען כח, האבען די אגודה-פאלקיסטישע רעפרעזענטאנטען נישט גענומען אין אכט די געזעצליכע פאדערונגען פונ'ם ראט, וועמענס אויספיהר-ארגאן זי איז, און פערבליבען ווייטער אויף די בענקלעך אויף וועלכע זיי האבען נישט קיין שום יורידיש, אדער מאראלישע רעכט. דערמיט האבען די אגודה-לייט בעוויזען, אז נישט האבענדיג קיין שום שטיצפונקט און קיין שום מאראלישען קרעדיט ביי דער לאדזשער יודישער בעפעלקערונג, זענען זיי גרייט אין נאמען פון זייערע אייגענע אינטערעסען, ווייטער צו פיהרען זייער רעאקציאנערער פאליטיק אין ווירטשאפט, וועלכע איז געווענדעט נעגען די אינטערעסען פון די ברייטעסטע יודישע ארבייטער-מאסען פון לאנד.

ס'איז גענוג צו דערמאהנען די אומערהערטע האנדלונג פון דער איצטיגער פערוואלטונגס-מעהרהייט, בעת די הייאהריגע קוויהלען- און פסח-אקציעס.

2) נישט האבענדיג איצט קיין מעהרהייט אין דעם קהלה-ראט, פיהרט די אגודה'ש-פאלקיסטישע פערוואלטונגס-מעהרהייט א פאליטיק בנוגע די בודזשעט-זיצונגען פון דעם זעלבען ראט, וועלכע בעשטעהט אין דעם, וואס זי רופט צונויף די זיצונגען, אויף וועלכע ס'דארף בעטראכט ווערען דער קהלה-בודזשעט נאך ראש, בעת זי ווייסט, אז א טייל פון די קהלה-ראט-מיטגלידער פון די גענגערישע פראקציעס, געפינט זיך ווייט פון לאנד;

3) אויך דאס איצטיגע מאל האט די אגודה-גרופע אויסגעוועהלט דעם נעכטיגען טאג אויף א בודזשעט-זיצונג, פערזיכערענדיג זיך פריהער, אז א גרויסער טייל קהלה-ראטמענער געפינט זיך נישט אין לאנד און וועט אין דער דאזיגער זיצונג נישט קאנען נעהמען קיין אנטייל.

דערמיט טוט די אגודה-גרופע נאכאמאל חוזק מאכען פון דעם וויכטיגסטען רעכט פונ'ם ראט, פון דעם רעכט א דעה צוזאגען איבער די הוצאות און הכנסות פון דער קהלה און גלייכצייטיג ווייזט זי ארויס איהר בולט'ע פיינדליכקייט צו די אינטערעסען פון די לאדזשער יודישע פאלקס-מאסען. נישט אנערקענענדיג דעריבער פאר דער איצטיגער פערוואלטונג קיין שום רעכט צו רעפרעזענטירען די לאדזשער קהלה און צו באלעבאטעווען מיט די געלדער פון די יודישע פאלקס-מאסען. נישט וועלענדיג מיט אונזער אנטייל אין דער חוזק-זיצונג פון ראט צו געבען די זעלבע אגודה'ש-פאלקיסטישע מעהרהייט אפילו דעם מינדעסטען שיין פון געזעצליכקייט, וועלכע זאל זיי בערעכטיגען צו פערנוצען די האלבען מיליאן זלאטים פונ'ם קהלה-בודזשעט — האבען מיר אין דער דערמאהנטער זיצונג נישט גענומען קיין אנטייל. גלייכצייטיג דערקלערען מיר, אז מיר וועלען זיך נישט אפשטעלען אין אונזער קאמף פאר א וועלטליכער רעפרעזענטאנץ פון דער יודישער בעפעלקערונג, פאר א קולטור-נאציאנאלע אויטאנאמיע און פאר דער פערניכטונג פון דער ממשלה פון אלע רעאקציאנערע כוחות אויף דער יודישער גאס.

פאר'ן פארזיצער פון דער בונדישער פראקציע אין לאדזשער קהלה-ראט:

ל. פ ע ר ג א מ ע נ ט.

קאנטראלירט דעם פינאנציעלען מצב פון מאגיסטראט

צי וועט שוין דאס העלפען דעם מאגיסטראט צו בעקומען א רעגירונגס-הלואה?

(2) ווי בעקאנט האט דער מאגיסטראט שוין פיל מאל אינטערווענירט ביי דער רעגירונג, וועגען קרעדיטען אויף אדורכצופיהרען א רייהע אינוועסטיציע-ארבייטען ביי וועלכע ס'וואלטען געקענט בעשעפטיגט ווערען א טייל פון די ארבייטסלאזע.

איצט האט דאס אינערן-מיניסטעריום דעלעגירט דעם לייטער פון דער פינאנץ-אפטיילונג ביים זעלבסטפערוואלטונגס-אמט פון אינערן-מיניסטעריום, ה' פאראווסקי, וועלכער זאל דורכפיהרען א פינאנץ-קאנטראל אין מאגיסטראט. ה' פאראווסקי האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ אין וואיעוואדזטווע און איז נאכדעם אוועק אין מאגיסטראט. דארט איז ער אויפגענומען געווארען דורכ'ן וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי. ה' פאראווסקי האט זיך גענוי אינפארמירט וועגען פערשידענע אגענדעס אין מאגיסטראט בפרט וועגען דעם אדרעס-ביורא, וואס דער מאגיסטראט האט איבערגענומען פון דער שטעטישער סטאראסטווא, וועגען אינדוסטריע-אמט א. אז. וו. נאכדעם איז ארום 5 א זייגער פארגעקומען א ברייטערע קאנפערענץ, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענומען וויצע-פרעזידענט ה' וועלינסקי, דער לאווניק פון דער שטייער-אפטיילונג, ה' קוק און דער לייטער פון דער פינאנץ-אפטיילונג ה' כוואלבינסקי. ה' פאראווסקי האט זיך בעקענט מיט די ציפערען, וועלכע זענען איהם צוגעשטעלט געווארען און מיט דער אלגעמיינער טעטיגקייט פון מאגיסטראט, און וועגען זיין בעזוך וועט ה' פאראווסקי אפגעבען א בעריכט דעם אינערן-מיניסטעריום.

פלענאר-זיצונג פון האנדעלס-קאמער

אין לאקאל פון דער לאדזשער בערזע איז נעכטען פארגעקומען די פלענארע זיצונג פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער.

נאכדעם ווי ס'איז פארגעלייענט געווארען דער פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג און ה' בארטשינסקי האט געמאכט אייניגע אויסבעסערונגען איז דער פראטאקאל אנגענומען געווארען.

נאכדעם האט דער פארזיצער פון דער האנדעלס-קאמער, קאנסול גייער אפגעגעבען א בעריכט פון דער ביז איצטיגער טעטיגקייט. די פראגע וועגען קאאפטירען נאך 6 מיטגלידער מצד די אינדוסטריעלער איז איבערגעשיקט געווארען אין האנדעלס-מיניסטעריום. פון דארט איז נאך ביז איצט נישט אנגעקומען קיין תשובה. די האנדעלס-קאמער האט זיך געווענדעט צו א רייהע מיניסטעריומס מיט מעמאריאלען וועגען פערשידענע פראגען, צווישען אנד. וועגען עפענען אין לאדז אנ'אפטיילונג פון פ.ק.א. און אז פ.ק.א. זאל ערטיילען קרעדיטען דער לאדזשער אינדוסטריע און האנדעל.

נאכדעם איז בעהאנדעלט געווארען דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1929. דער פרעלימינאר זעהט פאר הכנסות פון 15 פראצ. צושלאג צו די פאטענטען 500,070 זל. און פון צייגנישען, וועלכע די האנדעלס-קאמער גיט ארויס אויף צו בעקומען פעסער, אויף בעשיינען וועגען רעגלאמענט-סחורות, וועגען אפשטימונג פון סחורות א. אנד. — 25,000 זל. און פון דעם 15 פראצ. צושלאג צו די פאטענטען פאר'ן יאהר 1928 איז פערהאן 506,929 זל. צוזאמען שליסט זיך דער בודזשעט מיט א סומע פון 1.032,000 זל.

די הוצאות ווערט פאראויסגעזעהן צו דעקען אלע לויפענדע הוצאות און ס'ווערט אסיגנירט אויף צו בויען אנ'אייגען הויז 535,000 זל.

ראטמאן אינוש. פראשקער האט פארגעשלאגען אז די פאזיציע פון 30,000 זל. אויף צו שטיצען די פראפעסיאנעלע און האנדעלס-שולען זאל געהעכערט ווערען אויף 50 טויזענד זל. און אז די פערטיילונג פון די סובסידיעס זאל איבערגעגעבען ווערען דער בודזשעט-קאמיסיע.

דער פארזיצער קאנסול גייער קלערט אויף, אז ס'איז דא א רעזערוו-פאזיציע פון 25,000 זל. אויף נישט פאראויסגעזעהענע הוצאות, וואס אנבעלאנגט דער פערטיילונג — געהערט עס צו דער קאמפעטענץ פון פרעזידיום.

ראטמאן בערגער שלאגט פאר, די האנדעלס-קאמער זאל בעשטימען 30,000 זל. פאר די אהנפראצענטיגע הלוואות-קאסעס, וועלכע שטיצען די קליינהענדלער, גאסען-הענדלער און אז. וו. ס'ווערט אויפגעקלערט, אז דער סטאטוט פון דער האנדעלס-קאמער זעהט עס נישט פאר.

ס'ווערט פעסטגעשטעלט דער טאריף: פאר צייגנישען אויף צו בעקומען אנ'אויסלענדישען הנחה-פאס — 5 זל. פאר צייגנישען צום בעקומען רעגלאמענטאציע-סחורות מינימום — 5 זל. פאר צייגנישען, וואס בעשטעטיגען די סחורות-אפשטימונג — 10 זל.

אויף דער אנפראגע פון דיר. בארטשינסקי ווערט אויפגעקלערט, אז די בעשטימונגען וועגען די הנחה-פעסער גיבען דערווייל ארויס אויך די אינדוסטריע-פערבאנדען. אין ווארשא ווערט אנגענומען נאר בעשייניגונגען פון דער האנדעלס-קאמער, ווי ס'וועט זיין אין דער לאדזשער וואיעוואדזטווע, איז נאך נישט אויפגעקלערט. אויך בנוגע די צייגנישען פון סחורות-אפשטימונג, זענען נאך דערווייל גילטיג די בעשייניגונגען פון איינצעלנע פערבאנדען.

נאכדעם רעפערירט ה' מיעטשיסלאוו הערץ דעם 2. טייל פון סטאטוט פאר דער האנדעלס-קאמער, וועלכער ווערט מיט קליינע ענדערונגען אנגענומען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג.

א וואיט בעגאנגען מיסברויכען

(ב) דער גמינע-אמט אין ברוס האט בעקומען אנ'אנקלאגע, אז דער וואיט פון ברוס איגנאצי קלימעק בעגעהט מיסברויכען, פאדערט לאפובקעס א. א. וו.

דער אינספעקטאר פון זעלבסטפערוואלטונגס-אמט ביי דער לאדזשער סטאראסטווע ה' שטעבינסקי האט דורכגעפיהרט א רעוויזיע און פעסטגעשטעלט, אז קלימעק פלעגט מיסברויכען מיט זיין אמט נעמענדיג לאפובקעס, א חוץ דעם האט אין קאסע געפעהלט א סכום געלט — אנ'ערך 12—15 טויזענד זלאטעס.

קלימעק איז אפגעשטעלט געווארען אין זיין אמט און דער ענין איז איבערגעגעבען געווארען דער פראקוראטור.

בעת די לעצטע וואהלען צום סיים האט קלימעק קאנדידירט אלס ערשטער קאנדידאט צום סענאט מצד „וויזוואלעניע".

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קרענק.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. [illegible] 17 פון 11—10 און פון 3—5

צוגאב-פאבאר

(2) אויף פאמארסקא 18, וועט דעם 12 און 29 ה. ח. פארקומען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ.ק.או. 1 (ד. ה. אין 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאט). דעם 13 און 30 יולי וועט פארקומען דער צוגאב-פאבאר פון די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט. די אלע, וואס האבען זיך נישט צוגעשטעלט צו דער פאבאר-קאמיסיע בשעתו דארפען זיך איצט מעלדען אין דער שטעטישער סטאראסטווע, וואו זיי וועלען ארייגעצויגען ווערען אין די רשימות.

מען פאדערט קראנקען-קאסע-וואהלען

(2) אין לאקאל פון די קלאסען-פעראיינען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפט-פערוואלטונג פון טעקסטיל-פעראיין. ה' וואלטשאק האט רעפערירט די פראגע פון דער קראנקען-קאסע און האט איבערגעגעבען דעם פערלויף פון פאנאנדערלאזען די פערוואלטונג און ראט און דאס בעשטימען פון א רעגירונגס-קאמיסאר.

נאכדעם האט זיך אנטוויקעלט א לאבהאפטער וכוח. צום סוף איז אנגענומען געווארען א פראטעסט געגען דער דעציזיע פון קרייז-פערזיכערונגס-אמט און ס'איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צום ארבייטס מיניסטעריום מיט א פאדערונג צו בעשטימען נייע וואהלען צום ראט פון דער קראנקען-קאסע.

נייע שולען

(2) דער ראט פון דער גמינע ראדאגאשטש האט בעשלאסען אויסצובויען אין קאלי א 7-קלאסיגע פאלקס-שול. אנ'עהנליכען בעשלוס האט אויך אנגענומען לאגעוונים.

פון האנדעלס-געריכט

אין זונטאג'דיגען נומער פון אונזער צייטונג האבען מיר געברענגט א ידיעה, אז די פירמע טשערנילאווסקי האט אנגעגעבען א ביטע אין געריכט וועגען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען. ס'האנדעלט זיך וועגען דער פירמע טשערנילאווסקי ווסכאדניא 72.

פערזענליכעס

(2) נעכטען האט אנגעהויבען זיין 6 וואכיגען אורלויב דער אויספארשונגס-ריכטער פאר ספעציעלע ענינים באדזשיקאווסקי. איהם פערטרעט דער אויספארשונגס-ריכטער פון 2 רעוויר ה' גזשיס.

ווילט איהר אז אייערע וואוינונגען זאלען נישט בלייבען אויף הפקר

בשעת איהר זייט אויף זומער-וואוינונגען און אין קור-ערטער?

דאס פערזיכערונגס-ביורא פון ה' מרדכי חיים רומקאווסקי, קילינסקיעגא 105, טעלעפאן 12,50 נעהמט אן אלע ארט אסעקוראציעס פייער און גנבה ספעציעל וואוינונגען. אלע די, וועלכע פאהרען איצט אפ, דארפען תיכף קלינגען טעלעפאן 12,50 אז זיי וועלען ספארט בעזוכט ווערען און אדורכפיהרען די אסעקוראציע, בכדי די לאדזשער איינוואוינער זאלען אין די זומער-חדשים זיין רוהיג און נישט דארפען מורא האבען פאר גנבות. איז עס אייער אינטערעס דאס תיכף אדורכצופיהרען קלינגען טעלעפאן 12,50 אין דער ביורא פון מרדכי חיים רומקאווסקי.

אראבישער ראש־השנה און די פראגע פון יודישען באדען

עס איז אפשר צום ערשטען מאל אין דער געשיכטע פון דער מוסולמענישער רעליגיע, אז די „גלויביגע" זאלען פייערן א יום־טוב אויפ'ן אייראפעאישען שטייגער, בעסער געזאגט, יודישען שטייגער: געשעפטען זענען געשלאסען, ווערקשטאטען פערמאכט, און מען רוהט פון ארבייט. אזא ארט פייערן ווייסט נישט די מאכמעדאנישע רעליגיע, ווייזט אויס, אז „אללא" (גאט) ווייסט די ארימקייט פון זיינע „גלויביגע" און ער האט זיי נישט פערבאטען די ארבייט אין זייער פרייטאג (מאכמעדאנישער שבת) און אין די איבעריגע ימים טובים. וועט א פרעמדער קיינמאל נישט דערקענען אויסערליך דעם יום־טוב ביי די אראבער. די געשעפטען זענען אין די טעג אפען, מען ארבייט אין די ווערקשטאטען און אלע אפילו געהען נישט אין מעטשעט: „אללאס כבוד איז אומעטום" און ווי יעדען טאג: מיט זונענ־אויפגאנג, צוועלף ביטאג און פארנאכט קניט יעדער אראבער וואו ער זאל זיך נישט געפונען, ווענדעט זיין פנים צו מעקא און זאגט פרוק אפ די פסוקים פון קאראן. אזוי פייערט דער אראבער זיינע ימים טובים. היינטיגעס יאהר אבער האבען די אראבער צום ערשטען מאל געפייערט זייער ראש־השנה „מוחרם" דורך שליסען די געשעפטען און די ווערקשטאטען. אמת, נישט אלע אראבער האבען עס געטון און נישט איבער'ן גאנצען לאנד, אין יפו אבער זענען די מערסטע געשעפטען געווען געשלאסען און מען האט זיך געוואונשען איינער דעם אנדערען „א גוט יאהר". די רעגירונג האט אויך ווי מיטגעהאלפען די מאכמעדאנער זי האט אנערקענט דעם „מוחרם"־טאג אלס אפיציעלען רוה־טאג און בעפרייט די מאכמעדאנישע אנגעשטעלטע פון זייער ארבייט. דער „מוחרם" איז אלגעמיין פיהלט זיך שטארק אין לאנד און אפילו אין... יודישען לעבען. דאס לאנד האט זיך צו דעם טאג צוגעוואוינט נאך פון טערקישען רעזשים אן און ביז היינט ווערען דירות, געשעפטען, געדונגען פון „מוחרם" ביז „מוחרם". איז דער ראיוער מנהג אזוי פרעמד פאר אונז און פאר'ן אייראפעער, אין מיטען דערינגען, און אנפאנג יוני, נעהם און ציהט זיך ארויס פון דיין דירה. וואס? ווען? די טעג אזוינע מאנאטאגע, ווארעמע, ווען גלוסט זיך רעו אין אזוינע הייסע טעג „פעקלען" זיך, און דאך אפילו די יודישע תל־אביב היט אפ שטרענג דעם „מוחרם". קיין הויז־ווירט וועט נישט שליסען קיין קאנטראקט מיט זיין שכן לויט'ן אייראפעאישען אדער יודישען ראש־השנה, אלע ווייסען נאר דעם מאכמעדאנישען „מוחרם".

ביי די אראבער איז פערבונדען דער ראש־השנה מיט א רעליגיעזען ראטום. אין דעם טאג האט מאכמעד געמוזט פערלאזען די הייליגע שטאט מעקא, וואו מען האט אין איהם נישט געגלויבט, און אנטלויפען אין דער מדבר אריין (זאל אפשר דעריבער זיין דער מנהג צו אריבערציהען זיך פון די הייזער). דאס פערפליכטעט אבער נישט די אראבער צו טרויערן. פערקעהרט, אין דעם טאג פלאקערט אויף אין הארצען פון גלויביגען מאכמעדאנער דער מוטיגער גייסט פון די אלטע קעמפער, עס דערוועקט זיך די בלינדע שנאה צום נישט־גלויביגען און היי־יאהר האבען די אראבער גערופען די יוגענד צו פראטעסטירען געגען די אראבישע מעקלער וועלכע פערקויפען באדען די יודען. ווער זענען דאס די רופער? שווער זיך פונאנדערצוקלייבען: דער אראבער איז גענוג ביטער און מען זאגט, אז די אראבער אליין, וועלכע זענען פאראינטערעסירט צו העכערען דעם פרייז פון זייער באדען, האבען גערופען צום פראטעסט, אלענפאלס דער לאזונג — געגען די מעקלער מיט באדען — איז געווארפען געווארען צווישען די אראבער, איבערהויפט צווישען דער אראבישער יוגענד און אלע זענען גערופען געווארען צו קומען אין דעם טאג קיין יפו. איז דאס אויך א טרעף־זאך, וואס די רעגירונג האט זיך נישט געלאזט פערפיהרען פון איהר טראדיציאנעלער „דרכי־שלום"־פאליטיק, און זי האט מיט'ן הארבען ווארט דערקלערט די אראבער, אז זי וועט נישט דערלאזען קיין שום גאסען־דעמאנסטראציעס, אפילו אויב זיי טראגען א רעליגיעזען כאראקטער.

(קארעספאנדענץ פון א"י)

— וואס איז פלוצלונג געווארען מיט דער רעגירונג? קען זיין, אז גערעכט איז די מיינונג: אין לאנדאן בלאזען נייע ווינטען, ביים מלוכה־רודער שטעהען מענשען, וועלכע קענען און ווייסען דעם מזרח, און זיי ... נאך ווי די אייביטער־פיהרער, ווייסען, אז סטייט ווערט אויפגעבלאזען און מערסטענטייל אין מזרח ... די אייראפעער... ווי עס זאל אבער נישט זיין, די רעגירונג האט קלאר און דייטליך דערקלערט, די אראבישע פיהרער הן אין יפו, הן אין אומגעגענד, אז זי מאכט זיי פעראנטווארטליך פאר וועלכע נישט איז אומרוהען אין דעם טאג פון „מוחרם".

און אין תל־אביב? עס איז צו בעגריסען די געוועצטקייט און זיכערקייט פון תל־אביב. אויך ערמיצער האט זיך נאר געקימערט וועגען דעם, וואס עס קומט פאר אין יפו? וועגען דאך ביידע שטעט צונויפגעגלידערט צוזאמען, גאסען גיסען זיך צונויף, און דאך איז גאר קיינעם נישט געקומען אויפ'ן זינען צו פערטראכטען זיך אפילו אויף א מינוט מכח געשעהענישען אין דעם טאג... קען מען נישט זאגען, אז תל־אביב האט צופיל צוטרוי צו דער איצטיגער רעגירונג און דער פאליציי, ארץ־ישראל בכלל און תל־אביב בפרט קען און געדענקט גאנץ גוט די אראבישע פאליציי און אויב מען איז נישט געווען אנגעשראקען, דערנערווירט אין דעם טאג, איז נאר א דאנק די זיכערקייט אין די אייגענע קרעפטען און געוואוסט האט תל־אביב, אז... „לא ינום ולא יישן שומר ישראל". דא און דארטען ארום די גרעניץ־גאסען און ביים ברעג ים האבען ארומגעשפאצירט קרעפטיגע יודישע בחורים...

דער טאג איז אריבער רוהיג, עס זענען נישט פארגעקומען קיין דעמאנסטראציעס. און נאך אין זעלבען שבת פארנאכט האבען הונדערטער אראבער ארומגעשפאצירט אין תל־אביב, דא זענען נישטא קיין איבעריגע פאליציי, דא איז פרעהליך און פריי, דרך ארץ איז כדאי צו בעמערקען, אז אויך די היגע קאמוניסטען האבען צו דעם טאג ארויסגעלאזען אנ'אויפרוף געגען ענגלאנד און געגען ציוניזם... דער טאג איז אריבער רוהיג, אבער מען קען נישט בלייבען רוהיג צו דער באדען־פראגע אין לאנד. געוויס איז נישטא וואס נתפעל צו ווערען פון די אראבער, וועלכע האבען געוואלט פאלסיפיצירען א פראטעסט געגען פערקויפען באדען יודען. מען דארף דאך וויסען, אז דער קליינער אראבישער פויער פערקויפט נישט זיין באדען; עס פערקויפען די, וואס ארדנען אין די פראטעסטען; זיי פערקויפען, ווייל זיי האבען קיין אינטערעס נישט אין קולטיווירען זייער באדען (עס רעדט זיך נישט וועגען פלאנטאציע־באדען), זיי האבען קיין אינטערעס נישט אין טריקענען די זומפען ארום און אין זייער באדען. מערהייטענטיילס פוסטעווען די שטחים־באדען און דא און דארט געוויס נישטא קיינער אויסער די „אייגענע" שונאי־ציון, וועלכע זאלען נישט זעהן די נוצען וואס די אויף קליינע פאסען באדען וויצען די ארימע ארענדאטארים וועלכע לעבען ממש פון גראז, און עס איז יודען ברענגען דורכ'ן אויסלייזען און קולטיווירען דעם ווייסען באדען. עס איז אבער אנ'אנדער פראגע: די אראבער זענען ווייט נישט בלינד, זיי זעהען און שפירען די נייע יודישע עליה, זיי ווייסען פון דער יודישער אגענץ, און מען גרייט זיך צו רייסען א פאר... מען הערט נישט אויף צו העצען די פינסטערע מאסע און וואו איז דער אויסוועג? דער אויסוועג איז אין די רעגירונג און איהר באדען! ווייס מען, אז דער רעגירונגס־באדען איז נישט פון די בעסטע, בערג, זאמדיג א.א.וו. אבער וואלט נאר די רעגירונג געשטעלט איהר באדען אין רשות פון דער יודישער קאלאניזאציע, און זאל אפילו זיין אין רשות פון דער אלגעמיינער קאלאניזאציע, דאן וואלט אויפגעהערט די ווילדע שפעקולאציע פון באדען, דאן וואלט דער אראבישער גוט־בעזיצער זיך נישט געשפילט מיט זיינע גרויסע שטחים. דאן וואלט מען אויך נישט געקענט העצען דעם ארימען אראבישען „פלח".

די רעגירונג האט אבער איהר פערטיגען תירוץ: מען דארף מעסטען און אויספארשען דעם באדען. איז אבער דער ליגען אזוי שרייענד: און וואס האט מען געטון אין משך פון די צעהן יאהר? און צו דען האט די רעגירונג (נישט נאר בעת הערבערט סעמועל'ן) נישט צוטיילט דעם באדען פון בית־שאן צווישען די אראבער פאר'ן מעסטען און פארשען? און נעהמען מיר דעם גרויסען און ברייטען טאל פון „חולה" אין גליל העליון. סירישע קאנצעסיאנערען האבען בעקומען פון דער טערקישער רעגירונג די קאנצעסיע אויף דעם זומפיגען טאל און דעריבער וועלען זיי אייביג האלטען די קאנצעסיע און נישט צוטרעטען צו טריקענען די זומפען? אדער פיליכט וויל די רעגירונג, אז יודען זאלען זיך אנהויבען פריהער בעזעצען אין זומפיקען טאל, כדי באדען זאל טייער ווערען און די סירישע קאנצעסיאנערען זאלען קענען נתעשר ווערען? א פינסטערע פאליטיק איז ביז־איצט געפיהרט געווארען איבער אונזער קאפ. די קלענסטע קאנצעסיע פאר יודען ווערט געגעבען לויט די שווערסטע בעדינגונגען. און צי איז אונזער לאגע נישט ווי אין רוסלאנד פאר ניקאלאיען, אז מען מוז האבען א „גוישען" נאמען? ארץ־ישראל פיהלט, אז איצט איז געקומען די צייט פאר אנ'ענערגישער פאליטיק און צו אלעם ערשטען אויפ'ן געביט פון באדען. דער נייער קאלאניען־מיניסטער, דער זיבעציג־יאהריגער סידני־וועב, וועט געוויס פערשטעהן די פאלשקייט און צביעותקייט פון דער ביז־איצטיגער פאליטיק אין ארץ־ישראל. נישט נאר א נאציאנאלע יודישע היים קען מען דורך אזא פאליטיק נישט בויען, די קלענסטע קאלאניזאציע קען ביי אזוינע בעדינגונגען נישט געפיהרט ווערען (אדרבא, זאל מען אנווייזען נאך אויף א קאלאניע, וואו מען פיהרט אזא קאלאניזאציע!) און דאס דארף איצט ווערען דער לאזונג פון דער גאנצער יודישער וועלט. נישט סתם פאליטישע רעכט פאדערען מיר אין ארץ־ישראל, פריהער פאר אלץ מוז געפיהרט ווערען אנ'אנדערע פאליטיק און דער רעגירונגס־באדען מוז געשטעלט ווערען אין רשות פון דער יודישער קאלאניזאציע.

איצט, ערב דעם ציוניסטישען קאנגרעס מוז די פראגע געשטעלט ווערען אויפ'ן סדר היום פון דער ציוניסטישער וועלט.

בן החולות.

געביטען זיך מיט די ראלען

(ענדע פון 3־טע זייט).

אפהענגיגע און אונטערדריקטע קאלאניעס האבען זיך פערוואנדעלט.

די אומאפהענגיגע פאראייניגטע שטאטען האבען ברייט געעפענט די טירען פאר אלע גע'רודפטע און פערפאלגטע און פאר אלע די, וועלכע האבען אהער געוואלט קומען צו ארבייטען און צו לעבען. יעדע שיף מיט אימיגראנטען, וועמען עס איז געווען שווער צו עקזיסטירען אין די אלטע לענדער, וואו עס האט געהערשט דער פויסט און די ביקס, איז בעגעגנט געווארען פון דער פרייהייט־סטאטוע מיט א שטומען אבער ליבליכען ברוך הבא. די פעראייניגטע שטאטען, דאס לאנד, וואס איז געבוירען געווארען דורך דער רעוואלוציע, איז וואס ווייטער אלץ מעהר געוואקסען, זי איז געווארען אלץ רייכער און רייכער א דאנק דער אטמאספערע פון פרייהייט און נייקייט, וואס דא האט געהערשט. היינט־צו־טאג איז זי דאס שטארקסטע, דאס רייכסטע און דאס איינפלוסרייכסטע לאנד, אויף וועלכען אלע קוקען ארויף מיט גרויס דרך ארץ.

מיט אנ'ערך הונדערט און פופציג יאהר צוריק, און נאך א לאנגע צייט שפעטער, איז אמעריקע געווען דער רעטונגס־ און רוה־פלאץ פאר אלע רעוואלוציאנערען און אונטערגעדריקטע. אין ענגלאנד, פערקעהרט, האט געהערשט דער גייסט פון קעניגליכע הערשער, דער גייסט פון אימפעריאליזם און די תאוה צו פערכאפען אלץ נייע קאלאניעס און זיי אונטערווארפען אונטער א הער הערשאפט. צוליב אט די אימפעריאליסטישע געלוסטען און קאלאניאל־פאליטיק האט זי ענטוויקעלט א שטארקע מיליטערישע מאכט אויף דער יבשה און דעם שטארקסטען פלאט אין דער וועלט.

בעת איבער אמעריקע האט געשוועבט דער גייסט פון אומאפהענגיגקייט, דער געדאנק, אז אלע מענשען זענען גלייך און איינער טאר נישט רעגירען איבער'ן צווייטען, האט מען אין ענגלאנד געפיהרט א פאליטיק, ווי זיך אויסצוברייטערען און ווי־אזוי ארויפצושטעלען דעם מיליטערישען קאמפף איבער אנדערע מדינות, וואס זענען שוואכער, און ווי זיך צו בערייכערען אויפ'ן חשבון פון אנדערע, וועלכע זענען מיליטעריש נישט בעשיצט און קאנען נישט זיך ענטקעגנשטעלען.

איצט, מיט הונדערט און פופציג יאהר שפעטער, האט די געשיכטע איבערגעטאשט די קארטען.

ענגלאנד האט א רעגירונג מיט'ן כח פון פאלקס־ווילען, וואס שטרעבט צו שלום צווישען פעלקער, וואס זעהט דורכצופיהרען סאציאלע גערעכטיגקייט, וואס זוכט אפצושוואכען דעם מיליטאריזם אין אלע זיינע פארמען, וואס זוכט צו בעשרענקען די פערכאפונגס־פאליטיק, בעת אין אמעריקע זוכט מען צו פערגעסען די אמאליגע טראדיציעס, די טראדיציעס פון טאמאס דזשעפערסאן, דעם פערפאסער פון דער אומאפהענגיגקייטס־ערקלערונג, און פון בענדזשאמין פרענקלין און פון אלע אנדערע, וועלכע האבען געלייגט דעם עלעמענט פון מענשליכקייט אלס דעם יסוד, אויף וועלכען עס זאל זיין געבויט די „יונייטעד סטייטס אוו אמעריקע".

אין ענגלאנד האט איבערגענומען די מאכט דער ארבייטער, דער פראטעסטירער געגען אלץ, וואס איז אלט און אפגעלעבט, בעת אין אמעריקע, האט דער ארבייטער, קיין ברעקעל בעדייטונג נישט, נישט אין עקאנאמישען און נישט אין פאליטישען לעבען פון לאנד. אין ענגלאנד איז דער ארבייטער־קלאס געווארען דער הויפט־בעל־דעה און אין אמעריקע, האט דער ארבייטער־קלאס אפילו נישט איין איינציגען פערטרעטער אין די געזעצגעבעריגע קערפערשאפטען פון לאנד.

די ענגלישע רעגירונג האט גענומען אויף זיך די איניציאטיוו איינצולאדען אמעריקע זי זאל מיטווירקען און מיטהעלפען דער בעוועגונג פאר א וועלט־פרידען און פאר ענטוואפענונג. אמאל איז אמעריקע געגאנגען פאראויס אויפ'ן וועג פון פראגרעס און פארטשריט. איצט געהט ענגלאנד פאראויס. איצט זענען די ראלען איבערגעביטען געווארען. ענגלאנד געהט אויפ'ן וועג פון פעלקער־פערברידערונג, אויפ'ן וועג פונ'ם אינטערנאציאנאליזם, בעת אמעריקע ווערט אלץ מעהר און מעהר ענג־שאוויניסטיש און פרעמדען העסעריש.

אין דעם זעלביגען טאג, ווען ראמזעי מאקדאנאלד, דער פיהרער פון דער זיגרייכער לייבאר־פארטיי, איז גערופען געווארען צוזאמענצושטעלען א נייעם מיניסטארען־קאבינעט, איז אין אמעריקאנער קאנגרעס דורכגעגאנגען א ביל צו רעגיסטרירען „פרעמדע".

ווען טאמאס דזשעפערסאן זאל פון זיין קבר אויפשטעהן!...

א. ש. זאקס

גאלדענע גליקען

70) (ראמאן)

— צום טייוועל! — האט ביל א ברומגעטון, אנקוקענדיג מיך — א טשיקאווע מעשה, ווער האט זיך געקאנט פארשטעלען, אז נאטאן און דער פערפלוכטער פאראגע איז איינע און דיזעלבע פערזאן! איך האב געהערט, אז דער ראגער פאראגע איז געוועזן אנ'ענגלענדער. איך האב אבער נישט געגלויבט. ס'איז אלזא, קיין וואונדער נישט, וואס איהר זענט נישט פאפולער אין אייער דרום־אמעריקאנישער היימאט, מיין טייערער!

— איך וואלט געוועזן טשיקאווע צו וויסען, ווי־אזוי איהם איז געראטען צו ענטלויפען פון דארט, — האב איך בעמערקט, — און וואס איז עס פאר א פערשאלטענע ליגע, וואס יאגט איהם נאך.

ביל האט א שמייכעל געטון.

— פאראגע געהערט נישט צו דעם מין מענשען, וואס קענען פערבלייבען אין א שלאס, וואס איז אונטערגעצונדען פון אלע פיר זייטען דורך א רעוואלוציע. ס'קאן געמאלט זיין, אז ער אליין האט ארגאניזירט דעם אויפשטאנד, כדי צו געפינען א מיטעל ווי־אזוי ארום אומבעמערקט צו פערשווינדען פון לאנד. און וואס שייך דער ליגע... ווייסען מיר זעהר גוט, וואס עס בעדייטען די קליינע דרום־אמעריקאנישע מלוכה'לעך. פאראגע האט אוודאי געהערט צו עפעס א געהיימער געזעלשאפט, וואס האט איהם געהאלפען צו דער'הרג'ענען כאלאנא'ן און פערנעהמען זיין פרעזידענטען־אמט, און ווען ער האט זיך דערשלאגען צו דאס זייניגע, האט ער געוויס, ווי עס פאסירט גאנץ אפט, געפיהרט אין באר אריין זיינע געהילפען, און איצט זוכען זיי איהם רעדיבער אין דער גאנצער וועלט, כדי צו אפרעכענען זיך מיט איהם.

— ווי די זאך זאל נישט זיין, — האב איך דערקלערט — היינט אין אווענד וועל איך בעפרייען מאריא'ן און אפפיהרען זי אין לאנדאן. בלויז אין טריינאט'ס הויז קאן זי זיך פיהלען זיכער.

— איך העלף אייך מיט. אבער ווי זאלען מיר עס אדורכפיהרען?

איך האב שנעל בעטראכט דעם פלאן.

— מיר וועלען צונויפשטעלען א דעפעשע כלומרשט פון מאריס'ן. איהר וועט צוגעהן און וואורדפארד און אפגעבען זי אויפ'ן טעלעגראף אנערך פינף א זייגער. אין דער דאזיגער דעפעשע וועל איך אייליג ארויסגערופען ווערען אין לאנדאן. דאס וועט זיין פאר מיר אנ'אויסרייד צו געזעגענען זיך מיט די געסט און פערלאזען עשטאן. איך וועל זיי זאגען, אז איך וועל אוועקפאהרען אויפ'ן אויטא, און מיט אייך וועל איך זיך בעגעגענען אין „פלאף".

— גוט! — האט ביל מסכים געווען — איך וועל צוגרייטען דעם אויטא.

— ער האט א שפיי געטון, און רייבענדיג זיך די הענד, צוגעגעבען:

— ס'וועט זיין א פרעהליכער אווענד!

— מ'טאר עס נישט בעטראכטען, ווי א פערוויילונג, — האב איך זיך אפגערופען — ס'איז אן ערנסטער ענין. מיר טארען נישט פערגיסען קיין בלוט, אויב ס'זאל אונז געלונגען מאריא'ן בעפרייען אהן דעם.

— יא, איך שטעל זיך מיר פאר, ווי אזוי די אלטע כלבים וועלען אליין אריינזעצען אייער מיידעל אין אויטאמאביל אריין, ווי־אזוי זיי וועלען אייך געבען זייער ברכה, און ווינשען אייך א גליקליכע רייזע! — האט ער שפאטיש בעמערקט.

מיר וועלען אזוי האנדלען, ווי מען וועט אונז צווינגען. אזוי איז עס! — האב איך געענטפערט.

מיר האבען געמאכט עטליכע שריט, און ביל האט א פרעג געטון:

— וואס האט איהר בדעה צו טון אין לאנדאן?

איך האב א ציה־געטון מיט די פלייצעס.

— ס'איז נאך פריהצייטיג צו מאכען פלענער. איך טראכט און גווארעם לאכט... איין זאך ווייס איך נאר, אז איך קען זיך אין ערגיץ נישט פערבעהאלטען אין משך פון דריי וואכען. ווען נישט מיין עהרען־ווארט, וואס איך האב געגעבען נאטאנען, וואלט איך שוין לאנג עוקר געוועזן.

— מען מוז א זוך־טון מילפארד'ן! — האט ביל בעמערקט.

— יא, חוץ מילפארד'ן זענען נאך דא ענינים צו ערלעדיגען. א סך זאכען מוזען אויפגעקלערט ווערען. מען דארף נאר אנגב צו האבען אנ'ערנסטען שמועס מיט סענגאט'ן.

— מ'דארף האנדלען פארזיכטיג, אנישט, וועט איהר נישט בעוויזען זיך ארומצוקוקען און איהר וועט שוין האבען א קאפ קירצער... איך רעכען, אז איך וועל זיך דארפען איבערציהען פון מיין צימער צו אייך.

— זעלבסטפערשטענדליך! שוין־דושע מיינט איהר אז איך וועל אייך אפלאזען נאכדעם, ווי דער ענין נעהמט אן אזעלכע פארמען? איך רעכען, אז איהר וועט זיין דער הויפט־מחותן אויף דער חתונה.

— איך דאנק אייך פאר דעם כבוד, — האט ביל א שמייכעל געטון, — כ'רעכען אבער, אז פריהער וועל איך אייך מוזען איינארדנען אנ'אנשטענדיגע לויה אויף יענער וועלט...

(ווייטער קומט).

ארום דער רבי'שער חתונה אין אַלעקסאנדער

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

די גרויסע פּראָטעסטען- און באַנקראָטען-כוואַליע אין גאַנצען לאַנד, האָט אויך נישט אויס-געמיטען אונזער שטאָט, בעזונדערס האָט אונזער שטאָט שטאַרק געליטען פון די „גאַדזאָרען" אין לאָדז. דאָס אַלץ צוזאַמען האָט געבראַכט צו אַ פולשטענדיגען שטילשטאַנד אין דער שטרימף-פאַבריקאַציע, וואָס איז דער הויפּט-מקור פון פּרנסה ביי אונז, כמעט אַלע גרעסערע פאַבריקען זענען אָפּגעשטעלט, ס'ווערט ערוואַרט דאָס ווייטערדיגע אָפּשטעלען פון אַ גאַנצע רייהע קלענערע פאַבריקען. טויזענטער אַרבייטער זענען פאַרגעזעהן אויף חודש יולי, עווענטועל אויגוסט, אויף אַרבייטסלאָ-זיגקייט. דער צופלוס פון בעשטעלונגען אויף שטרימף – איז אַ נישטיגער. אָבער דאָס יודישע אַלעקסאַנדער איז איצט נישט פערצווייפעלט. טאָג טעגליך קומען די טראַמוואַיען פול געפּאַקט, אוי-טאָס, ררראָזשקעס מיט טויזענטער געסט פון דער גאַנצער אומגעגענט און פון אַלע עקען פוילען. אַלץ שטראָמט צו דער רבי'שער חתונה, שבע-ברכות און דער עיקר, צום קאָמאַרנער רבי'ן. הערצרייסענדע סצענעס שפּילען זיך אָפּ פאַר די פענסטער און טירען, וואו דער קאָמאַרנער רבי האַלט זיך אויף. פרויען ווערען פער'חלש'ט פון הונגער, דורשט און שלאָף נישט קאָנענדיג זיך דערוואַרטען אָנצוקומען צום קאָמאַרנער רבי'ן, קורסירען אין גאַס פערשידענע „מופתים" און לעגענדעס פון רבי'ן – הגם די קאָמאַרנער משמשים בעמיהען זיך איינרעדען, אַז דער רבי איז נישט קיין בעל-מופת, נאָר אַ רפי אַ גוטער יוד. דאָס העלפט אָבער נישט ביים עולם.

אַ חוץ דעם קאָמאַרנער איז נעכטען געקומען דער מאָדזשיצער רבי און אויך דאָ האָבען גע-שטראָמט הונדערטער אָרטיגע איינוואוינער אין בית-המדרש צו די שבע-ברכות, ביי וועלכער דער מאָדזשיצער רבי האָט געזאָגט די שבע-ברכות, געזונגען די טראַדיציאָנעלע מאָדזשיצער נגונים, בעזונדערס שטאַרק זענען די חסידים געוועזען ענטציקט פון „ידיד נפש" אַ מאָדזשיצער קאָמפּאָ-זיציע.

ס'האַלט דערביי ס'זאָל געשלאָסען ווערען אַ שידוך צווישען דעם אַלעקסאַנדערער רבי'נס ברו-דער הרב ר' אַברהם חיים דאַנציגער, וועמענס 17-יאָהריגער בחור. יחיאל, האָט שטאַרק אויסגע-נומען ביים מאָדזשיצער רבי'ן און דער רבי איז גרייט צו געבען דעם חתן פון 4 ביז 5.000 דאָלאַר נדן. דער שידוך האַלט ביי געשלאָסען ווערען מעגליך נאָך אין דער צייט פון די שבע ברכות.

די געלעגענהייט פון דער רבישער חתונה און שבע ברכות, האָט אויסגענוצט דער אָרטיגער „מזרחי" פאַר דער קאָנגרעס אַגיטאַציע, זיינע רבנים-מיט-גלידער, וועלכע זענען געקומען צו דער חתונה. אַזוי האָט דער טשעכאַנאָווער רב געהאַלטען שבת אין לאָקאַל פון „מזרחי" פאַר אַ גרעסערן עולם אַ רעפעראַט וועגען די וואַהלען צום קאָנ-גרעס, יודישע אַגענץ א.ז.וו., סיים-דעפּ. הרב בראָם (טאָמאַשאָווער רב) האָט פערבראַכט אין געזעל-שאַפט פון זיינע פּאַרטיי-חברים וועלכע האָבען איהם בעגלייט מיט ריזיגע אָוואַציעס.

ש. ח–ר.

טעלעגראַמען

דאָנערשטאַג—אַ זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש) די נאָהנטסטע זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט וועט פאָרקומען דאָ-נערשטאָג. אויף דער טאָג-אָרדנונג געפינען זיך אַ רייהעווירטשאַפטליכע פראַגען.

אַ בעזוך פון אמעריקאנער מי-ליאָנערן אין סאָוויעט-רוסלאנד

ניו-יאָרק, 2 (טעל.ספּ.) 150 מיליאָנערן מיט'ן יונגען וואַנדערבילט אין דער שפּיץ, וועלן אין דער נאָהנטסטער צייט אַרויספאָהרען מיט אַ בעזוך קיין סאָוויעט-רוסלאַנד. די מיליאָנערן וועלן פאָהרען קיין רוסלאַנד דורך ריגאַ.

אויף דער צוריקרייזע וועלען די אַמעריקאַ-נער אַדורכפאָהרען וואַרשאַ.

ענטדעקט א באנדע עמיגראַנ-טען-מערדער

דאַנציג, 2. (ספּעצ. טעל.) פון האַוואַנאַ, אויפ'ן אינזעל קובאַ, מעלדעט מען, אַז די פּאָליציי האָט אַרעסטירט אַלע מאַטראָזען און אָפיצירען פונ'ם שפּאַנישען שיף „דעליריאַ", געגען וועלכע עס איז ענטשטאַנען אַ שווערער פערדאַכט, אַז זיי האָבען דערמאָרדעט 11 עמיגראַנטען, וועלכע זיי האָבען זיך אונטערגענומען אונלעגאַל איבערצו-שמוגלען קיין דרום-אַמעריקאַ. בעת דער רעוויזיע, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אויפ'ן שיף, האָט מען געפונען פערבלוטיגטע קליידער, וואָס בעשטעטיגט דעם שווערען פערדאַכט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל ערצט פאַר הויט און ווענע-רישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע ערט אַנאַליזען, בעהאַנד-לונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

אָפּען אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: זײַלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסט-ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	11-9 $4^1/_2$-3
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמיטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאָווסקי פרויען-און געבורט-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. ווי פּאַקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל. איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויף פערלאַנג היזיטען אין שטאָט, אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי טעראַפּאַלטאַ צאָהן-אַרצט 10—1 3—6 קינסטליכע צאָהן, קראָנען, מאַסטען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאַג

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוואַכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

—— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. ——

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאַכמ. בעזונדער אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאַכמיטאָג.

— בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

מאַשין-לעכער ווערן צוגעשטעלט אויטאָמאַטיש ביי ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

אַ צימער צו פערמיטען צו פערשידענע אַרבייטען.

Piotrkowska 79, m. 11. 8143

עס ווערט געזוכט אַ מיידעל צו זיימען טאַשען-טיכלעך. צו ערפאַהרען ביי מ. זאַלצבערג, נאָוואָמיעסקאַ 20. 8146

אַ צימער פאַר צוויי אַנשטענדיגע יונגעלייט, צו שלאָפען.

Piotrkowska 79, m. 11. 8142

אַכטונג!

צוליב דער שלעכטער צייט, וואָס עס פעהלט געלד, ווערט פערקויפט מענער- און דאַמען-שיך אויף ראַטעס. וואָלטשאַנסקאַ 43 פּראָנט, אין געוועלב. 8140

איבער-צוגעבען אַ געוועלב אין געגענד פון אַלטשטאָט צוליב אַפּרייזען צו ערפאַהרען נאַוואָמיעסקאַ 21 צווישען 7–9 ביי שנורמאַן.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי

J. REDER

Łódź, Konstantynowska 11

כ'נעהם אָן אַלער-אַרט שלאָסעריי-אַרבייט און צופּאַסען פערשידענע מאַשינען-טיילען און שווייסונגען. פאַר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אָן. פּאַראַפינערס פון 7 זל. אָן.

PALMA-PATENT

וויכטיג פאַר לעטניקעס

אַנשטאַט זיך צו באָרגען אַ בעט אויף אַבנויץ-געלד קויפט בעסער פאַר'ן זעלבען געלד אַנ'עכט פּאַטענטירט בעט מיט אַ מאַטראַץ

PALMA-PATENT

וואָס איז פערזעהן מיט דער שוץ-מאַרק פאַר וועלכען מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר.

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס, ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך, טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס

בעמ.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס און גרין 17 זל., פאָלאָווע-בעט 14 זל.

רעיעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פרייזען. זעמטליכע רעפּעראַטורן.

הורט לאָדז, פאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל

השבת אבדה.

פאָהרענדיג שבת-צו-נאַכט אויף דעם זגערזשער טראַמוואַי, האָב איך פערלוירען אַ פּאָרטפעל מיט 300 זל. און 5 וועקסלען אויף אַ סומע פון 390 זל. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אומ-גילטיג. אויך איז געלעגען אין פּאָרטפעל אַ מיליטעריש ביכעל. דער ערהליכער פינ-דער ווערט געבעטען די דאָ-קומענטען און וועקסלען אָב-צושיקען פער פּאָסט צו ל. פּעניג, לאָדז, עלאַווסלאַ 9.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

עמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אָוונד. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

מעדיש-באַקטעריאַלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַז

פּעטריקאָווער 37, 2. טעל. ...

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, ... אורין-אַנאַליז - 4 זל.

אכטונג!

צו פערמיטען

1 צימער פאַרטער און 1 צימער און קוך אויף הויכע קעלערס גוטען צושטאַנד פאַבריקס-לאָקאַלען מיט עלעקטרי, צו פערקויפען פער-שידענע כלים פאַר אויסאַרבייטונג פון שאָקאָלאַדע צוקערוואַרג וואַפלען, אויך מאַלינע-עסענץ, עטיקעטען צו קאַרמעלען ביי וורובלעווסקי, נאַוואָמיעסקאַ 21.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר. 10—11	5—6 7—6
ד"ר ראָזשאַנער הויט און געשל' ... קר. 10—11	1—3
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פאָלאַק	1—3 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען 12—2	חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצוויינ קינדער-קראַנקהייטען 10-12	4-5
ד"ר האָפּערני פרויען און געבורט-הילף $1^1/_2$-11	5-6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט. 4-5 זונ.	1—3
ד"ר ווייגבערג אינ. הערץ לונגען-קר. 12—1,	6—7
ד"ר טאָפּעל רענטגען	10—12 4—6
אַ. גראַזשענטשיק צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראַוזעס צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-טעכניק, בעליכטונגען, קראָנען, מאַסטען א.א.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלײַכטונ-גען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שוועסטער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאַכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּראָפ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונד

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

אַז די דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען זאָלסט די גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּיעטריקאָווער 17

52 זאַכאָדניאַ 52

אז תלך לבטח דרכך

ווייל אין ביוראָ ביי ה' מאַנעלאַ ווערט גע-וויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע סאַנדאָווע זאַכען, ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעז-פּיעטשענעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, קאַרנע און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַניעס, אינטערצעזיעס, ספּעציאַליסט פון שותּפות-אַקטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52.

אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 " " " " —60 " " " " 4 "
פאַר אַ מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " —18 " " " " 8 "
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;